

Documents per a l'organització i la gestió dels centres

Concreció i desenvolupament del
currículum de l'educació bàsica: educació
secundària obligatòria (ESO)

07/06/2024

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

Índex

Concreció i desenvolupament del currículum de l'educació bàsica: educació secundària obligatòria (ESO)	4
1 Orientacions per organitzar el currículum de l'ESO	4
2 Programació de l'ESO	5
2.1 Organització de l'ESO	6
2.2 Especificacions d'algunes matèries de l'ESO	11
2.3 Competències transversals de l'ESO	11
2.4 Servei Comunitari de tercer i/o quart d'ESO	12
2.5 Treball de Síntesi de primer, segon i tercer d'ESO	13
2.6 Projecte de Recerca de quart d'ESO	13
2.7 Especificacions sobre matèries optatives	15
2.7.1 Matèries optatives de primer, segon i tercer d'ESO	15
2.7.2 Matèries optatives de quart d'ESO	17
2.7.3 Reconeixement de la Segona Llengua Estrangera cursada fora del centre	18
2.8 Els cicles formatius de grau bàsic a l'ESO	19
3 Avaluació i qualificació a l'ESO	20
3.1 Seguiment de l'avaluació a l'ESO	21
3.2 Pas de curs a l'ESO	22
3.3 Títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria	22
3.4 Reclamacions motivades per les qualificacions de l'ESO	23
3.5 Càlculs de qualificacions mitjanes per accedir a estudis posteriors (cicles formatius de grau mitjà (CFGM) o batxillerat)	26
3.5.1 Càlcul de la mitjana de les qualificacions de tercer i quart de l'ESO per accedir a cicles formatius de grau mitjà (CFGM)	26
3.5.2 Càlcul de la mitjana de les qualificacions de primer a tercer curs de l'ESO per accedir al batxillerat	28
3.5.3 Càlcul de la mitjana de l'ESO	29
4 Atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu a l'ESO	31

4.1 Comissió d'atenció educativa inclusiva a l'ESO	32
4.2 Concreció de mesures i suports d'atenció educativa a l'ESO	32
4.2.1 Mesures i suports universals	33
4.2.2 Mesures i suports addicionals	33
4.2.2.1 Programes de diversificació curricular (PDC)	33
4.2.2.2 Atenció a l'alumnat nouvingut a l'ESO	38
4.2.3 Mesures i suports intensius	39
4.2.3.1 Unitats d'escolarització compartida (UEC)	40
4.2.4 Concreció d'altres mesures i suports	46
4.2.4.1 Alumnes que simultaniegen l'ESO amb música o dansa	46
4.2.4.2 Alumnes que simultaniegen l'ESO amb dedicació significativa a l'esport	46
4.2.4.3 Alumnes que romanen un any més en el mateix curs o que passen de curs amb matèries amb avaluació negativa a l'ESO	49
4.2.4.4 Alumnes amb situacions específiques diverses a l'ESO	49
4.3 Pla de suport individualitzat (PI)	49
4.3.1 Avaluació i qualificació dels aprenentatges de l'alumnat amb pla de suport individualitzat (PI) a l'ESO	50
5 Acompanyament a l'alumnat a l'ESO	51
5.1 Orientació educativa a l'ESO	51
5.2 Pas de curs, transicions entre etapes i continuïtat formativa a l'ESO	52
5.3 Documents de centre i de comunicació del procés d'aprenentatge de l'alumnat a l'ESO: full de seguiment intern i consell orientador	53
5.4 Benestar de l'alumnat a l'ESO	55
6 Normativa aplicable (concreció i desenvolupament del currículum de l'educació bàsica: educació secundària obligatòria (ESO))	55

Concreció i desenvolupament del currículum de l'educació bàsica: educació secundària obligatòria (ESO)

1 Orientacions per organitzar el currículum de l'ESO

El currículum és una eina de futur per al desenvolupament integral de totes les persones en els aspectes cognitius, emocionals, afectius i relacionals. La formació integral s'ha de centrar necessàriament en el desenvolupament i l'assoliment de les competències clau i l'adquisició dels diferents aprenentatges, per fer possible la prosperitat personal i col·lectiva i avançar cap a una societat més equitativa, més sostenible i amb més cohesió social.

Per organitzar el currículum d'educació secundària obligatòria s'aplica el que s'estableix al [Decret 175/2022](#), de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica. Aquest nou currículum deriva de la [Llei orgànica 3/2020](#), de 29 de desembre, per la qual es modifica la [Llei orgànica 2/2006](#), de 3 de maig, d'educació, que es concreta en el Reial decret 217/2022, de 29 de març, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'educació secundària obligatòria.

El [Decret 150/2017](#), de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, regula l'establiment de criteris que orienten l'organització i la gestió dels centres, les mesures i els suports per a l'atenció educativa i per a la continuïtat formativa de tot l'alumnat.

El currículum es fonamenta en sis vectors clau que estableixen un marc que dona identitat a l'acció educativa. Els principis pedagògics són les línies d'actuació a través de les quals es concreta l'acció educativa derivada dels sis vectors clau. Els [vectors clau](#) són:

- a. Aprenentatges competencials
- b. Perspectiva de gènere
- c. Universalitat del currículum
- d. Qualitat de l'educació de les llengües
- e. Ciutadania democràtica i consciència global
- f. Benestar emocional

El currículum s'orienta cap a un tipus d'aprenentatge competencial, de manera que allò que s'aprèn es pugui utilitzar en entorns diversos, perduri al llarg del temps i permeti resoldre problemes en diferents contextos. L'alumnat ha d'anar mostrant un bon domini de les competències específiques de totes les àrees i també de les competències transversals. En aquest sentit, la competència lingüística i matemàtica tenen un valor molt important en l'organització del pensament i en la capacitat d'abstracció; i és per aquest motiu que cal prioritzar-les.

La competència lingüística és l'instrument fonamental per a l'accés a la informació i per a la construcció del coneixement. Per aquest motiu, és imprescindible que tot l'alumnat assoleixi, al llarg de l'educació bàsica, les competències necessàries per tenir un bon nivell de comprensió i expressió oral i escrita en les llengües curriculars.

Pel que fa concretament a la llengua catalana, es fa necessari aplicar metodologies d'immersió lingüística en els contextos d'aula amb poca presència de l'ús del català per part de l'alumnat. També és necessari estendre l'ús de la llengua a les diferents situacions comunicatives del centre per donar continuïtat a l'aprenentatge que es realitza a l'aula. És una estratègia bàsica per garantir la plena competència del català i, per tant, per garantir el coneixement de les dues llengües oficials. Així mateix, cal fomentar la llengua aranesa a l'Aran. En aquest mateix sentit, és també necessari que tot l'alumnat desenvolupi una bona competència comunicativa en castellà, llengua també oficial i en llengua estrangera. També, si s'escau, en altres llengües de caràcter internacional o vinculades als orígens familiars de l'alumnat. En aquest sentit, conèixer la diversitat lingüística i cultural és bàsic per ser conscients del valor cultural i social que representa i perquè els alumnes puguin expressar-se i interactuar en diversos contextos comunicatius.

L'aprenentatge competencial de les matemàtiques permet comprendre i aplicar les diferents estratègies i formes de raonament per resoldre problemes, així com reflexionar sobre les solucions obtingudes.

Per millorar els aprenentatges bàsics de matemàtiques és important que els centres educatius puguin repensar l'organització de les sessions i millorar la motivació de l'alumnat a partir de la superació de reptes que siguin significatius i assequibles. L'oferta formativa ha de facilitar aprofundir en els sabers i la didàctica de les matemàtiques. En aquest sentit, el Departament d'Educació posa a disposició dels docents formació, recursos i [materials per utilitzar a l'aula](#), així com l'accés al [web de CREAMAT](#).

El Decret 91/2024, de 14 de maig, del règim lingüístic del sistema educatiu no universitari, planteja un model que respon adequadament a la composició lingüística i cultural de la nostra societat, a les necessitats d'internacionalització cultural, acadèmica i econòmica i als resultats de la recerca en el camp de l'aprenentatge de llengües. Aquest model adopta una perspectiva global i integradora de tots els aprenentatges, implica totes les llengües i concreta com a objectiu el desenvolupament de la competència comunicativa dels i de les parlants a fi de formar-se adequadament per encarar els reptes professionals i ciutadans de la societat catalana del futur.

En el document "El model lingüístic del sistema educatiu de Catalunya. L'aprenentatge i l'ús de les llengües en un context educatiu multilingüe i multicultural" es defineixen les característiques fonamentals del model i es concreta com explicitar el full de ruta que el centre ha de seguir en el projecte lingüístic.

2 Programació de l'ESO

El currículum de l'educació secundària obligatòria s'estructura en matèries. Els centres, en funció de la seva pròpia realitat, del seu projecte educatiu i en exercici de la seva autonomia, poden establir àmbits, agrupant les matèries que considerin per impartir-les de manera integrada.

Els centres han de dedicar un temps de l'horari lectiu, des de les matèries, els àmbits o

en la fracció de l'horari que gestionen autònomament, a la realització de projectes amb un enfocament transversal i globalitzador que impulsi, entre d'altres, l'educació per al desenvolupament sostenible i la ciutadania local i global.

Cada centre, en exercici de la seva autonomia pedagògica i segons les necessitats educatives del seu alumnat, ha de configurar l'organització dels cursos al llarg de l'etapa, la distribució de matèries o àmbits, si s'escau, la programació de les hores de gestió autònoma, la distribució dels sabers en els diferents cursos i el marc horari d'acord amb el seu projecte educatiu.

La [programació](#) competencial ha de ser fruit de la reflexió pedagògica de l'equip docent, ha de fer referència al currículum vigent i ha de ser un instrument flexible i obert, en constant construcció i revisió; un instrument viu que s'ha de contextualitzar a cada moment en funció de les necessitats educatives de l'alumnat i que s'adapta a les situacions canviants. Després d'aplicar la programació prevista, caldrà contrastar-la amb els aprenentatges reals que s'hi han fet i modificar-la, si escau.

Es pot programar l'adquisició d'aprenentatges competencials de tot el curs a partir de les situacions d'aprenentatge, escollint situacions que siguin rellevants per a l'alumnat, en cada matèria o en diverses matèries de forma integrada.

Al nodes [El nou currículum](#) es troben models de programació, orientacions i exemples.

Com s'ha esmentat més amunt, els centres també disposen d'un percentatge de l'horari setmanal que han de gestionar de forma autònoma. Aquestes hores de què disposen poden dedicar-se, principalment, a vertebrar projectes globalitzadors i contextualitzats de caràcter transversal que tinguin en compte les oportunitats educatives de l'entorn. També es poden orientar a completar un projecte que el centre ja desenvolupa, com el projecte lingüístic o de tutoria i orientació, o a resoldre problemàtiques curriculars que el centre tingui plantejades derivades del seu entorn. Un exemple de programació de les hores de gestió autònoma es pot consultar al nodes [El nou currículum](#).

2.1 Organització de l'ESO

Per afavorir la transició entre l'educació primària i l'educació secundària obligatòria, s'ha de procurar que l'alumnat de primer i segon d'ESO cursi, com a màxim, una matèria més que les àrees que componen l'últim cicle de l'educació primària. Igualment, s'ha de procurar que, durant els dos primers cursos de l'etapa de l'educació secundària obligatòria, els i les docents amb la capacitació deguda imparteixin més d'una matèria o d'un àmbit integrador al mateix grup d'alumnes.

En el marc de l'horari lectiu, els centres han de destinar, a cada curs de tota l'educació secundària obligatòria, un temps específic setmanal per promoure l'hàbit lector, com a continuïtat d'aquesta pràctica iniciada a l'educació primària.

El criteri d'agrupament d'alumnes s'ha de basar en el principi d'heterogeneïtat, per afavorir-ne l'èxit escolar i la igualtat d'oportunitats, d'acord amb el principi d'educació inclusiva. No obstant això, el centre ha de donar suport a l'alumnat quan presenti

dificultats en l'aprenentatge.

Distribució de matèries i d'hores lectives de primer, segon i tercer d'ESO

Els articles 9 i 10 del Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica, estableixen les matèries de l'etapa. La distribució per cursos i l'assignació horària mínima es concreta a les taules que hi ha més avall.

Els centres, per tal de donar resposta al seu projecte educatiu, poden planificar i crear àmbits, agrupant les matèries que es considerin oportunes:

- De forma interdisciplinària: implica la coordinació de la temàtica i de les activitats de les diferents matèries que formen l'àmbit i que imparteix el docent especialista.
- De forma transdisciplinària: implica que un sol docent, convenientment acreditat, imparteix de manera conjunta més d'una matèria.

L'organització en àmbits ha d'afavorir el procés d'adquisició de coneixements, destreses i actituds, atenent de manera globalitzada als aprenentatges entre les matèries que formin aquests àmbits escollits.

Els centres, a més, disposen de 420 hores de gestió autònoma de primer a tercer per desenvolupar el seu projecte educatiu pel que fa al desenvolupament dels projectes globalitzadors de caràcter transversal o a la resolució de problemàtiques curriculars derivades del seu entorn.

En la taula següent s'indiquen les hores mínimes de cada matèria en el conjunt dels cursos primer, segon i tercer:

Matèries de 1r a 3r	Total d'hores de 1r a 3r
Biologia i Geologia (2)	140
Ciències Socials: Geografia i Història (1)	280
Educació Física (1)	210
Educació Plàstica, Visual i Audiovisual (3)	140
Física i Química (2)	140
Llengua Castellana i Literatura (1)	245
Llengua Catalana i Literatura (1)	245
Llengua Estrangera (1)	280
Matemàtiques (1)	315
Música (3)	140
Optatives (5)	210
Religió / Activitats cíviques i culturals (7)	105
Servei Comunitari (6)	Sense assignació horària
Tecnologia i Digitalització (4)	175
Treball de Síntesi	Sense assignació horària
Tutoria (1)	105
Hores de gestió autònoma	420
Total d'hores	3.150

- (1) Els continguts d'aquestes matèries han de ser presents a tots els cursos.
- (2) A cada curs s'ha d'oferir una d'aquestes dues matèries com a mínim.
- (3) A cada curs s'ha d'oferir una d'aquestes dues matèries com a mínim.
- (4) En algun dels tres cursos l'alumnat ha de cursar la matèria Tecnologia i Digitalització.
- (5) Entre aquestes matèries optatives, els centres han d'oferir, com a mínim en un curs, Cultura Clàssica, Emprenedoria, i Robòtica i Programació. La Segona Llengua Estrangera s'ha d'oferir a tots els cursos i se n'ha de garantir la continuïtat. Totes aquestes matèries optatives són de caràcter anual. Per a més informació sobre les matèries optatives, es pot consultar l'apartat *Matèries optatives de primer, segon i tercer d'ESO*.
- (6) Els centres que implementin el Servei Comunitari poden optar per fer-ho a tercer o a quart curs.
- (7) Per a a l'alumnat que no cursi Religió, s'han d'organitzar preferentment activitats cíviques i culturals.

De primer a tercer, la distribució horària de les llengües oficials en els centres educatius de l'Aran, en aplicació de la [Llei 1/2015](#), de 5 de febrer, del règim especial d'Aran, i la [Llei 35/2010](#), d'1 d'octubre, de l'occità, aranès a l'Aran, és la següent:

- Aranès i Literatura a l'Aran: 227,5
- Llengua Castellana i Literatura: 227,5
- Llengua Catalana i Literatura: 227,5.

En el marc del seu projecte educatiu, cada centre ha de dissenyar l'organització curricular més adient per donar resposta a les necessitats educatives del seu alumnat. Es poden trobar exemples de diferents organitzacions horàries setmanals a la [Guia de l'educació bàsica](#).

En la mesura del que sigui possible, cal evitar programar matèries amb una distribució horària d'una hora setmanal.

En el conjunt dels tres cursos, els i les alumnes han de cursar alguna matèria optativa, que també es pot configurar com un treball monogràfic o un projecte interdisciplinari o de col·laboració amb un servei a la comunitat.

Els centres educatius de l'Aran tenen 226,5 hores de gestió autònoma a primer, segon i tercer d'ESO.

A fi de reforçar la inclusió, els centres educatius poden incorporar, en aquests cursos, la llengua de signes catalana.

Distribució de matèries i d'hores lectives de quart d'ESO

L'assignació horària setmanal de caràcter general de les matèries de quart curs de l'educació secundària obligatòria és la següent:

Matèries comunes de 4t	Hores
------------------------	-------

Ciències Socials: Geografia i Història	70
Educació en Valors Cívics i Ètics	35
Educació Física	70
Llengua Castellana i Literatura	105
Llengua Catalana i Literatura	105
Llengua Estrangera	105
Matemàtiques	140
Optativa 1 (1)	70
Optativa 2 (1)	70
Optativa 3 (1)	70
Projecte de Recerca	Sense assignació horària
Religió / Activitats cíviques i culturals (2)	35
Servei Comunitari*	Sense assignació horària
Tutoria	35
Hores de gestió autònoma	140
Total d'hores	1.050

(1) Totes aquestes matèries optatives són de caràcter anual. Vegeu més informació sobre les matèries optatives a l'apartat *Matèries optatives de quart d'ESO*.

(2) Per a l'alumnat que no cursi Religió, s'han d'organitzar preferentment activitats cíviques i culturals.

* Els centres que implementin el Servei Comunitari poden optar per fer-ho a tercer o a quart curs.

Matèries optatives:

- Arts Escèniques i Dansa
- Biologia i Geologia
- Cultura Científica
- Cultura Clàssica
- Digitalització
- Economia Bàsica
- Emprenedoria
- Expressió Artística
- Filosofia
- Física i Química
- Formació i Orientació Personal i Professional

- Llatí: Llengua i Cultura
- Música
- Segona Llengua Estrangera
- Tecnologia

La distribució horària a quart de les llengües oficials en els centres educatius de l'Aran, en aplicació de la [Llei 1/2015](#), de 5 de febrer, del règim especial d'Aran, i la [Llei 35/2010](#), d'1 d'octubre, de l'occità, aranès a l'Aran, és la següent:

- Aranès i Literatura a l'Aran: 80,50
- Llengua Castellana i Literatura: 80,50
- Llengua Catalana i Literatura: 80,50.

Hi ha 108,5 hores de gestió autònoma.

Els centres disposen de 420 hores de gestió autònoma de primer a tercer d'ESO i de 140 a quart d'ESO per desenvolupar el seu projecte educatiu. La disposició d'aquesta franja horària de gestió autònoma té com a objectiu que cada centre pugui desenvolupar projectes globalitzadors de caràcter transversal o completar projectes propis, que responguin a les necessitats del seu entorn, tot donant el màxim de coherència al seu projecte educatiu. Aquestes hores representen, de mitjana, 140 hores per curs i 4 hores setmanals, de manera que permeten múltiples organitzacions.

Una possible manera d'organitzar aquesta franja és l'oferta de dos projectes de 2 hores setmanals cada un; o bé un sol projecte de 4 hores. La durada d'aquests projectes pot ser anual o trimestral, cosa que permet en aquest darrer cas una certa optativitat als i les alumnes.

En general, es tractarà de projectes globalitzadors i contextualitzats, de caràcter transversal, que tenen en compte les oportunitats educatives de l'entorn i que permeten desenvolupar capacitats creatives, experimentals i socials, entre d'altres. En alguns casos, pot tractar-se de projectes propis de centre que s'estiguin desenvolupant, ja sigui a través de comissions, d'activitats d'aprenentatge servei en col·laboració amb entitats de l'entorn i d'altres projectes de natura diversa. En el cas de tercer o quart d'ESO, pot servir per organitzar el servei comunitari íntegrament en horari lectiu.

Una altra manera d'organitzar les hores de gestió autònoma pot consistir a dedicar 2 hores a projectes i 2 hores a matèries optatives trimestrals pròpies de centre. Cal recordar que les matèries optatives prescrites pel Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica, són de caràcter anual i, per tant, no es poden oferir en format trimestral.

Es pot dedicar una fracció d'aquestes hores per incrementar, per exemple, la tutoria i l'orientació educativa.

En qualsevol cas, aquestes hores han de servir per donar resposta a diferents necessitats del centre, completar l'oferta educativa i millorar la personalització dels aprenentatges, procurant al màxim la coherència amb el projecte educatiu i la sostenibilitat dels projectes. El criteri d'agrupament de l'alumnat, també en aquesta

franja, s'ha de basar en el principi d'heterogeneïtat, per afavorir la cohesió social, el respecte per la diferència, la participació de tot l'alumnat i el treball col·laboratiu, d'acord amb el principi d'educació inclusiva.

2.2 Especificacions d'algunes matèries de l'ESO

Matèries lingüístiques

Per a tota l'etapa, els centres educatius decideixen un corpus de lectures adequades, format per obres de qualitat de les literatures catalana, castellana i universal, que possibilitin tant la lectura autònoma com l'enriquiment de l'experiència personal de lectura.

És imprescindible que el professorat de les dues matèries –Llengua Catalana i Literatura i Llengua Castellana i Literatura– es coordinin en la tria de les lectures objecte d'anàlisi i debat a l'aula. Les lectures poden ser autònomes o guiades, segons els objectius didàctics de les matèries. Cal prioritzar la lectura literària d'autores i autors significatius, que cal estudiar en funció de gèneres, temes i tòpics compartits entre les literatures catalana, castellana i universal. La relació d'aquests gèneres, temes i tòpics es poden consultar als sabers del currículum de les matèries, en l'annex 3 del Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica.

Les lectures seleccionades pel professorat de les dues matèries han de constar en la programació didàctica i s'han de fer públiques abans del 30 de juny anterior al començament de cada curs.

És essencial que l'alumnat adquireixi l'habilitat lingüística oral. Per aquest motiu, l'avaluació de la llengua oral forma part de les proves de competències de quart d'ESO.

Atesa la necessitat de garantir un aprofitament màxim de les hores de contacte de l'alumnat amb la llengua estrangera, aquesta llengua ha de ser el vehicle principal de comunicació no només durant el desenvolupament de les tasques d'aprenentatge, sinó en qualsevol moment que requereixi una interacció de caràcter funcional dins l'aula. La possibilitat de disposar de grups reduïts en una part de les hores comunes de Llengua Estrangera permet programar tasques d'aprenentatge en aquesta part de l'horari lectiu que incideixen molt especialment en el desenvolupament de les competències d'expressió i interacció oral.

Religió

D'acord amb la normativa vigent, l'ensenyament de la religió té caràcter optatiu per als alumnes i és d'oferta obligatòria per als centres. Per a l'alumnat que no la cursi, els centres han d'organitzar preferentment activitats cíviques i culturals que desenvolupin la reflexió sobre la riquesa del bagatge intel·lectual heretat i la transmissió de les bases del patrimoni cultural de la nostra societat. Per a més informació, vegeu el document per a l'organització i la gestió dels centres "Ensenyament de la Religió".

2.3 Competències transversals de l'ESO

Les competències transversals són quatre: competència ciutadana, competència emprenedora, competència personal, social i d'aprendre a aprendre, i competència digital.

Aquestes competències han de formar part de les programacions de tots els cursos de l'ESO. La informació sobre l'assoliment d'aquestes competències transversals s'ha d'incloure en els informes d'avaluació dels cursos de segon i quart d'ESO, de forma prescriptiva. Opcionalment el centre pot decidir avaluar-ne algunes, o totes, en els cursos de primer i tercer d'ESO i, conseqüentment, incloure la informació sobre el seu assoliment en els informes d'avaluació corresponents a aquests cursos.

A les actes de segon i quart hi ha una única qualificació per a cada competència transversal. Les competències transversals les han d'avaluar de forma col·legiada tots i cadascun dels membres de l'equip docent, i s'ha de generar una qualificació consensuada. La qualificació de les competències transversals no és una funció exclusiva del tutor o tutora o d'un únic docent especialista.

Per desplegar les quatre competències transversals es poden consultar els documents d'orientacions següents:

- [Educació bàsica Competències transversals Competència ciutadana \(CC\)](#)
- [Educació bàsica Competències transversals Competència digital \(CD\)](#)
- [Educació bàsica Competències transversals Competència emprenedora \(CE\)](#)
- [Educació bàsica Competències transversals Competència personal, social i d'aprendre a aprendre \(CPSAA\)](#)

2.4 Servei Comunitari de tercer i/o quart d'ESO

El Servei Comunitari és una acció educativa orientada a desenvolupar la competència personal i social, així com la ciutadana, amb la finalitat de promoure que els nois i noies experimentin i protagonitzin accions de compromís cívic, aprenguin en l'exercici actiu de la ciutadania i posin en joc els seus coneixements i capacitats al servei de la comunitat. El Servei Comunitari és de caràcter obligatori.

El Servei Comunitari no té un horari fix. Ha de formar part de la programació curricular d'una o diverses matèries, que es poden haver integrat en un àmbit, o del projecte globalitzador de caràcter transversal si s'ha programat, a tercer i/o quart curs, i ha de constar a la programació general anual.

Comprèn una part d'aprenentatge vinculat al currículum que es fa dins l'horari lectiu i un servei actiu a la comunitat, que es pot dur a terme dins o fora d'aquest horari, d'acord amb les necessitats de l'entitat amb què es col·labora i dels criteris organitzatius del centre.

Un centre pot disposar d'una organització curricular en què ofereixi, al llarg de tercer i

quart curs, més d'una proposta de Servei Comunitari. S'entén que el Servei Comunitari ja està inclòs, en els centres que incorporen, en el seu desplegament curricular, un projecte globalitzador i contextualitzat de caràcter transversal, amb un servei actiu a la comunitat. Per a més informació, s'ha de consultar l'apartat del web de la XTEC [Servei Comunitari](#).

L'avaluació del Servei Comunitari ha d'incidir en la qualificació global de la matèria, l'àmbit o el projecte globalitzador a què estigui vinculat. Tant si el Servei Comunitari es fa a quart curs, com a tercer, també cal incloure la menció "NF" (no fet), "FT" (fet) o "FA" (fet amb aprofitament) a l'acta de qualificació final. No es considera matèria amb avaluació negativa a l'efecte de pas de curs i d'obtenció del títol de graduat o graduada en ESO.

2.5 Treball de Síntesi de primer, segon i tercer d'ESO

El Treball de Síntesi està format per un conjunt d'activitats d'ensenyament i aprenentatge que impliquen un treball interdisciplinari que afavoreix la integració de coneixements i del treball en equip, tant per part de l'alumnat com del professorat.

L'equip de docents ha de programar un seguit d'activitats interdisciplinàries relacionades amb diferents matèries del currículum comú de l'alumnat. No cal que en cada Treball de Síntesi hi hagi activitats associades a cadascuna de les matèries. En canvi, sí que és essencial que les diferents activitats siguin significatives i coherents.

En l'organització d'aquest Treball s'ha de tenir en compte assignar un professor o professora de l'equip docent que tutoritzi l'alumne o alumna i en faci el seguiment i l'orientació. Orientativament, s'ha d'assignar un tutor o tutora per a cada dos o tres equips de quatre o cinc alumnes.

El Treball de Síntesi admet diverses formes organitzatives: de manera intensiva, concentrant totes les activitats en un període que pot oscil·lar entre els tres i els cinc dies, o bé de manera extensiva. En aquest segon cas, es pot dur a terme al llarg d'una part del curs o de tot el curs dins l'horari de les matèries. També s'entén que el Treball de Síntesi ja està inclòs en els centres que incorporen, en el seu desplegament curricular, un projecte globalitzador i contextualitzat de caràcter transversal.

Tots els alumnes han de fer a cada curs un Treball de Síntesi. En els centres en què es treballa de manera globalitzada en algun moment del curs, s'entén que el Treball de Síntesi ja hi està inclòs. El Treball de Síntesi no té càrrega horària i s'avalua en relació amb les competències específiques i transversals que hi intervenen; per tant, no té una qualificació específica, però en les actes d'avaluació final la informació sobre la realització s'ha d'especificar en els termes "NF" (no fet), "FT" (fet) o "FA" (fet amb aprofitament). No es considera matèria amb avaluació negativa a l'efecte de pas de curs.

2.6 Projecte de Recerca de quart d'ESO

A quart curs, tot l'alumnat ha de fer un projecte de recerca. En els centres que treballen de manera globalitzada en algun moment del curs, s'entén que el Projecte de Recerca ja està inclòs. El Projecte de Recerca no té ni càrrega horària ni qualificació específica. S'avalua en relació amb les competències de les matèries que hi intervenen.

Característiques generals del Projecte de Recerca

El Projecte està constituït per un conjunt d'activitats de descoberta i recerca que ha fet l'alumne o alumna entorn d'un tema escollit i delimitat pels mateixos alumnes i sota el guiatge del professorat. Al llarg del projecte, l'alumne o alumna ha de demostrar capacitat d'autonomia i iniciativa en l'organització del seu treball individual, i també de responsabilitat, cooperació i col·laboració en el desenvolupament de projectes en comú.

El Projecte de Recerca consta d'una sèrie de tasques que es poden construir a partir de situacions, problemes o preguntes inicials, sobre les quals els i les alumnes, en grups reduïts, han de plantejar una hipòtesi o objectiu, planificar el mètode de resolució, integrar la informació procedent de diverses fonts i, finalment, arribar a unes conclusions argumentades per mitjà d'un informe escrit i una breu exposició oral.

Aquestes situacions inicials que es proposen als alumnes poden tenir un caràcter transversal, però també es poden emmarcar dins un àmbit de coneixement determinat.

Un possible enfocament de les activitats o tasques que es proposin com a projectes de recerca consisteix a seleccionar preguntes o problemes socials rellevants, ja siguin de l'entorn proper o llunyà, relacionats amb alguna disciplina o bé interdisciplinaris; preguntes o problemes que posin l'alumne o alumna en situació de fer-se noves preguntes, analitzar i valorar evidències, reflexionar críticament i avaluar les possibles solucions.

Organització del Projecte de Recerca

Per elaborar el Projecte de Recerca cal comptar una durada aproximada de 35 hores lectives i es pot distribuir temporalment de manera flexible al llarg del curs o bé concentrada en un període determinat, per exemple al llarg d'un trimestre o en sis dies.

Si s'opta per programar el Projecte de Recerca de manera extensiva al llarg del curs, s'ha de dur a terme dins l'horari de les matèries. Es pot associar a alguna de les matèries optatives, però també es pot vincular a altres matèries, àmbits o projectes del centre. En tot cas, ha de ser una matèria en què es dugui a terme un treball específic de recerca.

Avaluació del Projecte de Recerca

Cada centre ha de dissenyar els criteris d'avaluació en funció dels tipus de tasques i objectius de la recerca, tenint en compte que cal valorar principalment el procés global del treball que s'ha fet i la perseverança en la consecució de les fites proposades, i no únicament els resultats obtinguts. A les actes d'avaluació final la informació sobre la

realització s'ha de fer en els termes "NF" (no fet), "FT" (fet) i "FA" (fet amb aprofitament). El Projecte de Recerca s'avalua en relació amb les competències específiques i transversals que hi intervenen. No es considera matèria amb avaluació negativa a l'efecte de pas de curs i d'obtenció del títol de graduat o graduada en ESO.

2.7 Especificacions sobre matèries optatives

Les matèries optatives diversifiquen el currículum per tal de respondre al desenvolupament d'un projecte educatiu que singularitzi el centre, permeten la personalització de l'oferta educativa de tot l'alumnat i afavoreixen la innovació educativa orientada a la millora dels aprenentatges.

El centre ha d'organitzar el currículum optatiu de l'alumne o alumna des d'una visió global, no fragmentada.

En començar el curs, el centre ha d'informar l'alumnat de l'oferta programada de matèries optatives. L'alumne o alumna ha d'escollir el seu currículum optatiu amb l'ajut del tutor o tutora, a partir de l'oferta i de les condicions d'organització del centre.

L'oferta de Segona Llengua Estrangera com a matèria optativa s'ha d'adequar al projecte lingüístic del projecte educatiu del centre, i se n'ha de promoure la presència i la continuïtat al llarg de l'etapa.

2.7.1 Matèries optatives de primer, segon i tercer d'ESO

En el conjunt dels tres primers cursos, els i les alumnes han de cursar alguna matèria optativa de caràcter anual, que també es pot configurar com un treball monogràfic o un projecte interdisciplinari o de col·laboració amb un servei a la comunitat. D'entre aquestes matèries optatives, els centres educatius han d'oferir, almenys, Cultura Clàssica, Emprenedoria, Robòtica i Programació, i Segona Llengua Estrangera. En el cas de la Segona Llengua Estrangera, els centres l'han d'oferir a tots els cursos de l'educació secundària obligatòria. Cada centre completa l'oferta amb optatives pròpies amb la finalitat de desenvolupar el seu projecte educatiu. L'organització temporal d'aquestes matèries optatives, que tenen caràcter anual, és criteri del centre. En cap cas les matèries prescrites en el Decret 175/2022 es poden oferir amb caràcter trimestral.

En el cas que el centre educatiu ofereixi a primer d'ESO una matèria optativa, amb una organització trimestral, que inclogui continguts vinculats a les optatives de Cultura Clàssica, Emprenedoria, Robòtica i Programació i/o Segona Llengua Estrangera, amb la finalitat de donar-les a conèixer a l'alumnat, cal que la denominació d'aquesta matèria optativa sigui diferent de la de les matèries optatives anuals que s'han d'oferir a segon i/o a tercer curs.

Per poder impartir les matèries optatives, cal un mínim de deu alumnes. Queden

excloses d'aquesta limitació les matèries optatives Segona Llengua Estrangera i Cultura Clàssica.

Emprenedoria

Aquesta matèria és d'oferta obligatòria en un curs de primer a tercer.

S'atribueix prioritàriament al professorat que reuneixi els requisits per impartir les matèries d'Economia i de Ciències Socials: Geografia i Història.

Segona Llengua Estrangera

Els centres poden oferir, amb professorat propi, com a segona llengua estrangera (de primer a quart curs d'ESO) l'anglès, el francès, l'alemany, l'italià, el portuguès, el xinès mandarí i l'àrab estàndard, d'acord amb els currículums respectius per a l'ensenyament d'aquestes llengües.

En tots els casos cal que el o la docent acrediti els coneixements lingüístics suficients per impartir aquestes matèries. El coneixement s'acredita mitjançant una titulació de grau o llicenciatura on apareix clarament la llengua estrangera en qüestió o bé una titulació de llicenciatura o grau de la branca d'humanitats acompanyada d'un certificat de nivell C1 de la llengua estrangera o bé una titulació de llicenciatura o grau d'una altra especialitat acompanyada d'un certificat de nivell C2 de la llengua estrangera. Els títols i certificats de coneixement lingüístic reconeguts consten a la Resolució EDU/1714/2021, de 3 de juny, d'actualització de títols, diplomes i certificats d'acreditació de la competència en llengües estrangeres en l'àmbit del Departament d'Educació.

L'àrab i el portuguès també es poden oferir com a segona llengua estrangera en el marc de programes de professorat visitant, com en el cas del Programa de llengua àrab i cultura marroquina (LACM) i en el cas del Programa de llengua i cultura portuguesa.

En el cas de l'àrab, el professorat ha d'impartir la docència d'acord amb el document Programa de Llengua Àrab i Cultura Marroquina. Competències i continguts curriculars, publicat pel Departament d'Educació.

Els centres interessats a participar en aquests programes cal que ho comuniquin a la direcció dels serveis territorials o, a la ciutat de Barcelona, a l'òrgan competent del Consorci d'Educació de Barcelona, abans que finalitzi el tercer trimestre del curs. La Subdirecció General de Llengües, en col·laboració amb els serveis territorials i el Consorci d'Educació de Barcelona, n'assigna el professorat als centres interessats atenent a criteris d'eficiència i oportunitat.

L'opció de Segona Llengua Estrangera constitueix un pla per a tota l'etapa i l'alumnat l'ha de mantenir durant els quatre cursos. Atès aquest caràcter de continuïtat, el centre (d'acord amb l'avaluació inicial de l'alumne o alumna) ha d'informar i orientar els i les alumnes que consideri que poden seguir aquests estudis. Això inclou la possibilitat que, amb els criteris que el centre determini, un alumne o alumna es pugui incorporar a Segona Llengua Estrangera en qualsevol curs.

En casos excepcionals, i considerant l'evolució acadèmica, si es considera més

adequat que un alumne o alumna que ha triat l'opció de Segona Llengua Estrangera cursi unes altres matèries optatives diferents, el director o directora del centre en pot autoritzar el canvi.

S'estableix la possibilitat del reconeixement de cursar la matèria Segona Llengua Estrangera fora del centre.

Llengües estrangeres no curriculars

Els centres educatius poden oferir com a matèries optatives (de primer a tercer de l'ESO) altres llengües i cultures no curriculars però vinculades als orígens familiars de l'alumnat (romanès, amazic, rus, japonès, neerlandès, ucraïnès, etc.).

El centre ha de recollir aquesta oferta de llengua i cultura en el seu projecte lingüístic i ha de disposar de professorat amb coneixements suficients de la llengua que es vol impartir. Atès que es tracta d'una matèria optativa general (no pas de la Segona Llengua Estrangera), en aquest cas és recomanable l'acreditació d'una competència lingüística de nivell B1 o superior del Marc europeu de referència per a les llengües (MECR) del Consell d'Europa.

El centre ha de recollir aquesta oferta de llengua i cultura en el seu projecte lingüístic i ha de disposar de professorat amb coneixements suficients de la llengua que es vol impartir.

Cultura Clàssica

La decisió del curs on s'impartirà aquesta matèria és competència del centre, si bé és aconsellable que s'ofereixi a tercer, perquè representa una bona iniciació per a l'alumnat que triï Llatí: Llengua i Cultura a quart d'ESO.

La matèria optativa Cultura Clàssica s'atribueix al professorat que reuneixi els requisits per impartir Grec i Llatí.

Robòtica i Programació

Aquesta matèria és d'oferta obligatòria en un curs de primer a tercer. S'atribueix prioritàriament al professorat que reuneixi els requisits per impartir la matèria Tecnologia i Digitalització.

2.7.2 Matèries optatives de quart d'ESO

D'acord amb el [Decret 175/2022](#), de 27 de setembre, a quart curs cada alumne o alumna ha de cursar tres matèries optatives entre les que es detallen a l'apartat *Distribució de matèries i d'hores lectives de quart*.

L'organització temporal d'aquestes matèries optatives és a criteri del centre.

Els centres que ho considerin poden establir agrupacions de les matèries optatives amb la intenció d'orientar l'alumnat envers opcions postobligatòries.

El títol de graduat o graduada en ESO, que s'obté en superar el quart curs en el centre

educatiu, és únic i no està condicionat per les opcions o agrupacions que hagi cursat l'alumne o alumna.

Totes les matèries de quart, tant les comunes com les optatives, s'avaluen de forma diferenciada, consten a les actes finals i es tenen en compte per calcular la mitjana de l'etapa.

Els centres de tres o més línies han d'oferir de forma obligatòria les matèries optatives de Filosofia i Segona Llengua Estrangera. La resta de centres han de prioritzar aquesta oferta segons la disponibilitat.

Per poder impartir les matèries optatives, cal un mínim de deu alumnes. Queden excloses d'aquesta limitació les matèries optatives Segona Llengua Estrangera i Llatí: Llengua i Cultura.

Expressió Artística

Els centres que imparteixin Expressió Artística de quart poden incorporar, en la programació de la matèria, la preparació de la prova d'accés als cicles formatius de grau mitjà d'arts plàstiques i disseny. Per concretar la proposta, cal que s'adrecin, durant el primer trimestre del curs, a una de les escoles d'arts plàstiques i disseny autoritzades pel Departament d'Educació.

2.7.3 Reconeixement de la Segona Llengua Estrangera cursada fora del centre

L'alumnat que cursa una segona llengua estrangera que no s'ofereixi en el centre educatiu i que ho faci en una escola oficial d'idiomes o en institucions oficials o governamentals (com ara l'Institut Goethe, l'Institut Francès, l'Institut Italià de Cultura o l'Institut Confuci), pot sol·licitar-ne el reconeixement. En aquests casos, l'alumne o alumna ha d'acreditar que està matriculat en un d'aquests centres i ha de comunicar, si s'escau, l'abandonament d'aquests estudis. La formació ha de ser d'un mínim de 50 hores per poder ser convalidada.

L'alumnat que cursa àrab, portuguès o romanès en el marc de programes intergovernamentals en els quals participa el Departament d'Educació, pot sol·licitar igualment el reconeixement d'aquests estudis com a segona llengua estrangera. En aquest cas, el centre on s'imparteixen aquestes classes és el que ha d'acreditar la participació de l'alumne o alumna en aquesta activitat.

El tràmit que han de fer les famílies dels alumnes és el següent:

El reconeixement de la formació com a Segona Llengua Estrangera es fa efectiu en finalitzar el curs acadèmic.

A l'expedient de l'alumne o alumna ha de constar, en la mateixa columna de Segona Llengua Estrangera, la llengua corresponent amb l'esment que està convalidada. Les matèries convalidades no tenen qualificació ni computen a l'efecte del càlcul de la nota mitjana.

L'alumne o alumna pot cursar, si ho desitja i dins de l'horari lectiu, una altra optativa que ofereixi el seu centre educatiu.

El reconeixement està condicionat a la valoració favorable del seguiment de l'alumne o alumna.

La sol·licitud de reconeixement s'ha de renovar cada curs, atès que totes aquestes possibilitats es fonamenten en el fet de simultaniejar estudis ordinaris. Així mateix, el reconeixement de la formació en cursos posteriors queda supeditada a l'acreditació de la superació del curs previ.

- a. Sol·licitar al centre el reconeixement dels estudis com a matèria optativa de Segona Llengua Estrangera, amb el formulari corresponent. En la sol·licitud cal adjuntar el comprovant de matrícula.
- b. Presentar al centre, a final de curs, el certificat o diploma de superació dels estudis expedit per l'organització responsable dels estudis.

2.8 Els cicles formatius de grau bàsic a l'ESO

Els cicles formatius de grau bàsic (CFGB) complementen l'oferta formativa de la formació professional, conjuntament amb els cicles formatius de grau mitjà i de grau superior. L'educació primària, l'educació secundària obligatòria i els cicles formatius de grau bàsic constitueixen l'educació bàsica.

Perfil de l'alumnat

Aquests cicles es dirigeixen, preferentment, a l'alumnat especialment motivat pels aprenentatges professionals i que presenti més possibilitats d'aprenentatge i d'assoliment de les competències d'educació secundària obligatòria en un entorn vinculat al món professional.

Requisits d'accés

Per accedir a un cicle formatiu de grau bàsic, cal complir simultàniament els requisits següents:

- Tenir 15 anys complerts o complir-los durant l'any natural en el qual s'accedeix al cicle.
- Haver cursat tercer d'ESO. Excepcionalment s'hi pot accedir després de cursar segon d'ESO.
- Haver rebut, en el consell orientador, una recomanació de l'equip docent de l'ESO en aquest sentit.

Actuació del centre

La proposta de continuïtat formativa en un cicle formatiu de grau bàsic (CFGB) pot sorgir del tutor o tutora de l'alumne o alumna, de l'equip docent i/o de la Comissió d'Atenció Educativa Inclusiva (CAEI) o òrgan equivalent. La proposta també pot sorgir

de l'alumne o alumna i/o de la família.

Correspon a l'equip docent valorar aquesta possibilitat i, en cas de considerar-la una alternativa adequada, fer la proposta corresponent a l'especialista d'orientació educativa. Aquesta proposta ha d'incloure els indicadors següents: resultats d'aprenentatge, interessos detectats, assistència, grau de compromís de l'alumne o alumna i de la família.

L'especialista d'orientació educativa del centre ha d'emetre un informe, amb participació de l'equip d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP), si escau, que reculli les valoracions relatives a les necessitats educatives, l'adequació del perfil de l'alumnat proposat i els indicadors abans esmentats en què es fonamenta la proposta d'incorporació al CFGB.

El tutor o tutora, amb el suport de l'especialista d'orientació educativa, ho ha de comunicar a l'alumne o alumna i als pares, mares o tutors o tutores legals, que, si hi estan d'acord, han de signar l'acord de conformitat.

La proposta d'incorporació a un CFGB, com a millor opció de continuïtat formativa, queda recollida al consell orientador que elabora l'equip docent en finalitzar el curs i que ha de comptar amb el vistiplau de l'inspector o inspectora del centre.

L'alumne o alumna ha d'elaborar una redacció breu on mostri el seu interès i la seva motivació per continuar el seu itinerari formatiu al CFGB de la família professional escollida. El consell orientador inclou un apartat específic (apartat 7) per recollir aquesta redacció.

Aquest model específic de [consell orientador](#) es troba al catàleg de models de la intranet - Portal de centre.

Titulació obtinguda

La superació de la totalitat dels àmbits inclosos en un cicle formatiu de grau bàsic permet l'obtenció simultània del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria i del títol de tècnic o tècnica bàsic en l'especialitat corresponent, que acredita les competències professionals assolides.

Per a més informació, es pot consultar el document d'organització i gestió de centre "Cicles formatius de formació professional de grau bàsic".

3 Avaluació i qualificació a l'ESO

El procés d'avaluació es regula al [Decret 175/2022](#), de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica.

L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat a l'educació secundària obligatòria és un component essencial de l'aprenentatge de cada alumne o alumna i ha de formar part de la programació didàctica, ha de ser global, contínua i formativa, i ha de tenir en compte el procés de desenvolupament i el grau d'assoliment de les competències, el progrés en el conjunt dels processos d'aprenentatge i la variabilitat de

l'aprenentatge de l'alumnat.

L'alumnat ha de conèixer els objectius d'aprenentatge i els criteris i procediments amb els quals se l'avalua, i en les sessions d'avaluació de tots els cursos de l'educació secundària obligatòria s'ha d'escoltar la seva veu, que prèviament haurà reflexionat sobre els processos d'aprenentatge en les diferents matèries o àmbits. Cada centre ha de determinar el procediment a través del qual incorpora l'alumnat a les sessions d'avaluació.

Cada centre ha d'elaborar un model propi d'informe d'avaluació de naturalesa qualitativa i explicativa, que emet l'equip docent després de cada sessió d'avaluació i que ha de reflectir els resultats obtinguts en el procés d'aprenentatge de l'alumne o alumna, així com els aspectes acadèmics, personals i evolutius que es considerin oportuns i, si escau, les mesures i els suports d'atenció educativa que s'hagin adoptat o que s'hagin previst.

Al final de cada curs cal emplenar les actes d'avaluació de l'educació secundària obligatòria i s'han de tancar al final del període lectiu ordinari. Comprenen, almenys, la relació nominal dels i les alumnes que componen el grup, juntament amb els resultats de la qualificació de les matèries o dels àmbits i dels projectes globalitzadors de caràcter transversal que el centre pot haver programat en la seva gestió autònoma, i les decisions sobre pas de curs o permanència. Els resultats de la qualificació de les matèries, àmbits o projectes globalitzadors, si escau, a partir del procés d'assoliment de les competències específiques corresponents, s'han d'expressar en els termes següents: assoliment excel·lent (AE), assoliment notable (AN), assoliment satisfactori (AS) o no assoliment (NA). Aquests són els indicadors que han de constar en la informació que han de rebre les famílies i l'alumnat.

Els documents oficials de l'avaluació s'han de conservar en el centre a disposició de la Inspecció d'Educació per a possibles comprovacions.

3.1 Seguiment de l'avaluació a l'ESO

L'alumne o alumna ha d'estar informat en tot moment del seu progrés per orientar-ne el procés d'aprenentatge cap a l'èxit escolar i, amb l'ajut del professorat, poder prendre decisions per millorar. De la mateixa manera, en el marc de la carta de compromís educatiu, les famílies han de rebre informacions sobre el procés d'aprenentatge dels fills i filles i orientacions per ajudar-los a avançar, amb pautes de treball per a l'alumne o alumna per aplicar en l'àmbit familiar i amb el seguiment de les famílies.

Amb independència del seguiment que s'hagi fet al llarg del curs, l'equip docent ha d'avaluar l'alumnat de manera col·legiada en una única sessió que ha de tenir lloc en finalitzar el curs escolar.

Quan en un centre educatiu hi hagi matriculats alumnes que temporalment es trobin en situació d'escolarització singular, com ara les escolaritzacions compartides entre centre

ordinari i centre d'educació especial, la realització d'activitats complementàries en unitats d'escolarització compartida (UEC), l'atenció educativa en aules hospitalàries o l'atenció educativa domiciliària o bé internats en centres educatius del Departament de Justícia, l'equip directiu i el tutor o tutora de l'alumne o alumna del centre on està matriculat han d'establir els procediments necessaris per fer-ne el seguiment acadèmic i l'avaluació i qualificació dels aprenentatges.

3.2 Pas de curs a l'ESO

A l'educació secundària obligatòria, passen de curs els i les alumnes que hagin assolit les competències de totes les matèries o àmbits cursats, els que tinguin avaluació negativa en una o dues matèries i els que, a criteri de l'equip docent, tinguin expectatives favorables de recuperació i, a més, el pas de curs beneficiï la seva promoció acadèmica.

En qualsevol cas, la decisió que l'alumne o alumna romangui un any més en el mateix curs té un caràcter excepcional. Aquesta decisió la pren de manera col·legiada l'equip docent; hi té especial consideració el criteri del tutor o tutora i s'atén el grau d'assoliment de les competències establertes i la valoració de les mesures que puguin afavorir el progrés de l'alumne o alumna. S'han de valorar tant els aspectes relatius al procés d'aprenentatge com al grau de maduresa i a la vinculació amb el grup classe de referència per preservar el benestar emocional de l'alumne o alumna, i també cal escoltar l'opinió del pare, mare, tutor o tutora legal.

3.3 Títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria

Obté el títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria l'alumne o alumna que, en acabar l'etapa, segons el criteri de l'equip docent, hagi assolit les competències d'acord amb els criteris d'avaluació establerts en el [Decret 175/2022](#), de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica.

En els últims cursos de l'etapa d'educació secundària obligatòria és necessari assegurar-se que totes les persones implicades en l'educació de l'alumne o alumna que disposa d'un pla de suport individualitzat, incloent-hi els pares, mares o tutors o tutores legals, entenen quins són els criteris a partir dels quals es farà l'avaluació i s'emetrà la qualificació, i siguin informats sobre les possibilitats d'acreditar o no aquesta etapa educativa.

L'alumne o alumna que, en acabar l'etapa, no hagi assolit algunes de les competències establertes en el decret esmentat, pot obtenir la titulació si l'equip docent, de forma col·legiada i amb l'acord de la majoria de dos terços dels seus membres, considera que no és un impediment per a la seva continuïtat formativa. Aquesta situació s'ha de

reflectir en la documentació oficial d'avaluació.

Per a l'alumnat amb pla de suport individualitzat (PI) es prenen com a referents les competències i els criteris d'avaluació establerts en el seu pla per a l'obtenció del títol. En cap cas aquesta situació i les mesures i suports que se'n derivin poden suposar un obstacle per obtenir-lo.

L'alumne o alumna que en finalitzar l'etapa no obtingui el títol pot romandre un any més a quart. En aquest cas, cal que l'equip docent elabori unes orientacions personalitzades i que faci una proposta de mesures i suports.

Els i les alumnes que no hagin obtingut el títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria en finalitzar l'ESO i no tinguin més de cinc matèries pendents, poden participar en les proves que es convoquen anualment per a l'obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria. Aquesta convocatòria està regulada per la [Resolució EDU/3445/2009](#), de 2 de desembre, i tota la informació es troba a la [intranet - Portal de centre](#). A més de no tenir més de cinc matèries pendents, cal complir els requisits següents:

- a. No haver estat matriculat de quart durant el curs en què farà les proves.
- b. Tenir divuit anys o complir-los dins l'any natural de realització de les proves o tenir setze anys i trobar-se en un dels supòsits que determina la Resolució EDU/3445/2009, de 2 de desembre.
- c. Haver finalitzat l'educació secundària obligatòria durant un dels dos cursos anteriors al qual accedeix a les proves.

A més, cada any es convoquen les proves lliures per a l'obtenció del graduat en educació secundària obligatòria per a persones més grans de 18 anys, que s'anuncien al web del Departament d'Educació.

3.4 Reclamacions motivades per les qualificacions de l'ESO

Els i les alumnes, o els pares, mares o tutors o tutores legals en el cas que siguin menors d'edat, tenen dret a sol·licitar aclariments dels professors i professores respecte de les qualificacions trimestrals o finals, així com a reclamar contra les decisions i qualificacions que s'adoptin al final d'un curs o de l'etapa com a resultat del procés d'avaluació.

Reclamacions per qualificacions obtingudes al llarg del curs

Si les normes d'organització i funcionament del centre no ho disposen altrament, les reclamacions a les qualificacions obtingudes al llarg del curs que no es resolguin directament entre el professor o professora i l'alumne o alumna afectats, s'han de presentar al tutor o tutora, que les ha de traslladar al departament o òrgan equivalent que correspongui per tal que s'estudiïn. En tot cas, la resolució definitiva correspon al professor o professora i la reclamació i la resolució adoptada s'han de fer constar en el llibre d'actes del departament o òrgan equivalent, o registre documental amb funció equivalent, i s'han de comunicar a l'equip docent del grup corresponent.

Reclamacions per qualificacions finals de l'ESO

Per a les reclamacions de les qualificacions finals de curs, el centre ha d'establir un dia, posterior a les avaluacions finals, perquè els professors i professores les estudiïn i les resolguin.

Si l'alumne o alumna no està d'acord amb la resolució dels professors i professores quant a les qualificacions de les matèries, pot reiterar la reclamació en un escrit adreçat al director o directora, que ha de presentar el mateix dia de la resolució o l'endemà.

També es poden adreçar directament al director o directora, en el mateix termini, reclamacions contra les decisions relatives al pas de curs o l'acreditació final d'etapa.

Un cop presentada la reclamació al director o directora, cal seguir la tramitació següent:

- a. Si la reclamació es refereix a la qualificació de matèries, el director o directora l'ha de traslladar al departament, seminari o òrgan equivalent que correspongui, per tal que, en una reunió convocada a aquest fi, estudiï si la qualificació s'ha atorgat d'acord amb els criteris d'avaluació establerts i formuli la proposta pertinent. Si consta només d'un o dos membres, l'òrgan s'ha d'ampliar fins a tres amb els professors i professores que el director o directora designi (d'entre els professors d'altres matèries del mateix àmbit o d'entre els càrrecs directius). Les reclamacions formulades i la seva proposta raonada de resolució s'han de fer constar en el llibre d'actes del departament o seminari, o en el registre documental de funció equivalent. Un cop vista la proposta que ha formulat l'òrgan i l'acta de la sessió d'avaluació en què l'equip docent ha atorgat les qualificacions finals, el director o directora pot resoldre directament la reclamació, o bé convocar una nova reunió de l'equip docent. En aquest últim cas, ha de resoldre tenint en compte els elements abans esmentats i la proposta que faci l'equip docent en la reunió extraordinària, les deliberacions del qual han de constar en una acta singular elaborada a aquest efecte.
- b. Si la reclamació es refereix a decisions sobre el pas de curs o l'acreditació final de l'etapa, el director o directora pot resoldre directament la reclamació en vista de l'acta de la sessió d'avaluació en què l'equip docent ha atorgat les qualificacions finals, o bé convocar una nova reunió de l'equip docent. En aquest últim cas, ha de resoldre en vista de l'acta de la sessió d'avaluació en què l'equip docent ha atorgat les qualificacions finals i de la proposta que formuli l'equip docent en la reunió extraordinària, les deliberacions del qual també han de constar a l'acta elaborada a aquest efecte. També ha de tenir en compte, si escau, la documentació generada en cas que l'alumne o alumna hagi presentat prèviament un recurs contra les qualificacions finals de les matèries, el procediment del qual ha quedat descrit a l'apartat a.
- c. La resolució del director o directora s'ha de notificar a l'interessat o interessada. Si s'accepta la reclamació, cal modificar, en una diligència signada pel director o directora, l'acta d'avaluació corresponent; la modificació s'ha de comunicar a

l'equip docent del grup.

- d. Contra aquesta resolució del director o directora, l'alumne o alumna o, si aquest és menor d'edat, el pare, mare o tutor o tutora legal, pot recórrer davant el director o directora dels serveis territorials o, a la ciutat de Barcelona, davant de l'òrgan competent del Consorci d'Educació de Barcelona, mitjançant un escrit que ha de presentar per mitjà del director o directora del centre, en el termini de cinc dies hàbils a comptar de l'endemà de la notificació de la resolució. Aquesta possibilitat s'ha de fer constar en la notificació de resolució que el centre fa arribar a l'interessat o interessada.

Si l'interessat o interessada presenta un recurs contra la resolució del centre, el director o directora l'ha de trametre en els tres dies hàbils següents als serveis territorials o, a la ciutat de Barcelona, al Consorci d'Educació de Barcelona, juntament amb la documentació següent:

- còpia de la reclamació adreçada al director o directora del centre;
- còpia de l'acta final d'avaluació del grup a què pertany l'alumne o alumna;
- còpia de l'acta de les reunions en què s'hagi analitzat la reclamació;
- còpia de la resolució del director o directora del centre;
- còpia de les qualificacions trimestrals i finals obtingudes per l'alumne o alumna al llarg de l'etapa, i
- qualsevol altra documentació que, per iniciativa del director o directora o a petició de l'interessat o interessada, es consideri pertinent adjuntar.

La Inspecció d'Educació n'ha d'elaborar un informe, que ha d'incloure tant els aspectes procedimentals seguits en el tractament de la reclamació com el fons de la qüestió reclamada. Quan de l'informe i de la documentació se'n desprèn la conveniència de revisar la qualificació o el procediment d'avaluació, si el director o directora dels serveis territorials o, a la ciutat de Barcelona, l'òrgan competent del Consorci d'Educació de Barcelona, ho considera necessari, pot encarregar aquesta tasca a una comissió, que ha d'estar formada per un professor o professora del centre que no hagi estat responsable directe de la qualificació objecte de reclamació (proposat pel director o directora del centre), un professor o professora d'un altre centre i un inspector o inspectora (proposat per la Inspecció d'Educació). D'acord amb l'informe de la Inspecció i, si escau, de la comissió, el director o directora dels serveis territorials o, a la ciutat de Barcelona, l'òrgan competent del Consorci d'Educació de Barcelona, resol definitivament el recurs, amb notificació a l'interessat o interessada per mitjà del director o directora del centre.

Si la reclamació s'accepta, cal modificar l'acta d'avaluació corresponent, amb una diligència signada pel director o directora, i la modificació s'ha de comunicar a l'equip docent del grup.

A fi que les tramitacions anteriors siguin factibles, cal que els professors i professores mantinguin un registre de tots els elements que han utilitzat per avaluar i cal que conservin tots els elements escrits que hagin contribuït a l'avaluació continuada en el

centre. Així mateix, els documents que s'hagin retornat als alumnes, cal que els mateixos alumnes els conservin fins a final de curs.

Els exercicis escrits que no s'hagin retornat als alumnes, si escau, s'han de conservar fins al 31 de juliol de 2024. Un cop transcorregut aquest termini, i si no estan relacionats amb la tramitació d'expedients de reclamació de qualificacions, poden ser destruïts o retornats als alumnes si així ho havien demanat prèviament.

Per transparència i per no generar indefensió de l'alumne o alumna, els centres educatius han d'establir, en les normes d'organització i funcionament, el procediment pel qual els pares, mares o tutors o tutores legals dels alumnes poden accedir al material que ha contribuït a atorgar les qualificacions dels fills i filles, independentment dels supòsits de reclamació de les notes finals de curs o d'etapa regulats en la normativa vigent, tenint en compte l'article 53 de la [Llei 39/2015, d'1 d'octubre](#), del procediment administratiu comú de les administracions públiques, en què s'estableix el dret a accedir i obtenir còpia dels documents que conté un procediment administratiu.

3.5 Càlculs de qualificacions mitjanes per accedir a estudis posteriors (cicles formatius de grau mitjà (CFGM) o batxillerat)

3.5.1 Càlcul de la mitjana de les qualificacions de tercer i quart de l'ESO per accedir a cicles formatius de grau mitjà (CFGM)

La qualificació mitjana per accedir a un cicle formatiu de grau mitjà (Q34) es calcula utilitzant la mitjana aritmètica de les matèries o àmbits que consten a l'expedient acadèmic de tercer i quart d'ESO, tal com estableix el [Reial decret 659/2023](#), de 18 de juliol, pel qual es desenvolupa l'ordenació del sistema de formació professional.

Per fer aquest càlcul cal tenir presents dues qüestions:

1. les qualificacions que intervenen en el càlcul, i
2. les equivalències numèriques de les qualificacions per calcular la mitjana.

Qualificacions que intervenen en el càlcul

Els quatre tipus de qualificacions que es tenen en compte per calcular aquesta qualificació mitjana de tercer i quart d'ESO són els següents:

- Matèries
- Hores de gestió autònoma de tercer curs
- Hores de gestió autònoma de quart curs
- Competències transversals.

Matèries

En aquest apartat s'indiquen les matèries que intervenen en el càlcul, perquè són matèries de tercer o de quart. Tot i això, cal tenir present que cada centre educatiu determina a quins cursos s'imparteixen les matèries que, d'acord amb la normativa, no

hi són a tots els cursos:

- Matèries obligatòries a tots els cursos: Ciències Socials: Geografia i Història; Educació Física; Llengua Castellana i Literatura; Llengua Catalana i Literatura; Llengua Estrangera, i Matemàtiques.
- Matèria obligatòria de quart curs: Educació en Valors Cívics i Ètics.
- Matèries que poden ser-hi o no a tercer curs: Biologia i Geologia; Educació Plàstica, Visual i Audiovisual; Física i Química; Música, i Tecnologia i Digitalització.
- Matèries optatives de tercer curs: habitualment dues hores de primer a tercer curs setmanals, que només poden generar una qualificació per curs. Si les optatives són trimestrals, cal calcular-ne la mitjana anual.
- Matèries optatives de quart curs: en són tres i generen, per tant, tres qualificacions.

Cal tenir present que tant Religió com Cultura i Valors Ètics (matèria alternativa a la Religió en el marc de la LOMCE) no intervenen en la mitjana de tercer i quart d'ESO.

Hores de gestió autònoma de tercer curs

De primer a tercer, s'estableix que els centres disposin d'un total de 420 hores de gestió autònoma ([Decret 175/2022](#)), que representen 4 hores a la setmana de mitjana a cada curs.

Independentment de l'organització dels tres cursos de l'ESO, les hores de gestió autònoma de tercer d'ESO generen un màxim de dues qualificacions.

Hores de gestió autònoma a quart curs

A quart curs hi ha 140 hores de gestió autònoma, que generen un màxim de dues qualificacions.

Competències transversals

És obligatori qualificar-les a segon i a quart d'ESO: en aquest sentit, les qualificacions obtingudes en les quatre competències transversals a quart de l'ESO han de comptar en la mitjana de tercer i quart d'ESO. Els centres que decideixen qualificar alguna o totes les altres competències transversals a tercer curs han d'incloure les seves qualificacions en el càlcul.

Equivalències numèriques de les qualificacions per calcular la mitjana

Les equivalències a les qualificacions qualitatives estatals, per adequar-se a la normativa de l'Estat, s'estableixen al Decret 175/2022. D'altra banda, les equivalències qualitatives estatals amb les numèriques que cal utilitzar per calcular la mitjana de tercer i quart curs de l'ESO, s'estableixen al Reial decret 659/2023, de 18 de juliol, pel qual es desenvolupa l'ordenació del sistema de formació professional.

Tenint en compte la normativa esmentada, les equivalències numèriques que cal utilitzar per calcular la mitjana a Catalunya són les següents:

Qualificació a Catalunya	Equivalències establertes al Decret	Equivalència numèrica establerta
---------------------------------	--	---

	175/2022	al Reial decret 659/2023
Assoliment excel·lent	Excel·lent	9
Assoliment notable	Notable	7,5
Assoliment satisfactori	Bé	6
No assoliment	Insuficient	3

3.5.2 Càlcul de la mitjana de les qualificacions de primer a tercer curs de l'ESO per accedir al batxillerat

Per a la preinscripció a batxillerat del curs 2025-2026, la mitjana de les qualificacions de primer a tercer curs de l'ESO, la QPRE (1r-3r), es calcula tenint en compte:

- les qualificacions que intervenen en el càlcul, i
- les equivalències numèriques de les qualificacions per calcular la mitjana.

Qualificacions que intervenen en el càlcul

En aquest apartat s'indiquen tres tipus de qualificacions que han d'intervenir en el càlcul d'aquesta qualificació mitjana de 1r a 3r:

- Matèries
- Hores de gestió autònoma de 1r a 3r
- Competències transversals.

Matèries

En aquest apartat s'indiquen les matèries que intervenen en el càlcul perquè són matèries de primer a tercer curs. Cal tenir present que cada centre educatiu determina a quins cursos s'imparteixen les matèries que, d'acord amb la normativa, no hi són a tots els cursos:

- Matèries obligatòries a tots els cursos: Ciències Socials: Geografia i Història; Educació Física; Llengua Castellana i Literatura; Llengua Catalana i Literatura; Llengua Estrangera, i Matemàtiques.
- Matèries que poden ser-hi o no a tercer curs: Biologia i Geologia; Educació Plàstica, Visual i Audiovisual; Física i Química; Música, i Tecnologia i Digitalització.
- Matèries optatives de tercer curs: habitualment dues hores de primer a tercer setmanals, que només poden generar una qualificació per curs. Si les optatives són trimestrals, cal calcular-ne la mitjana anual.

Cal tenir present que tant Religió com Cultura i Valors Ètics (matèria alternativa a la Religió en el marc de la LOMCE) no intervenen en la mitjana de primer a tercer d'ESO.

Hores de gestió autònoma de primer a tercer curs

S'estableix que de primer a tercer els centres disposen d'un total de 420 hores ([Decret 175/2022](#)) de gestió autònoma, que representen 4 hores a la setmana de mitjana a cada curs.

Independentment de l'organització, dels tres cursos de l'ESO, les hores de gestió autònoma generen un màxim de dues qualificacions per a cada curs d'ESO.

Competències transversals

És obligatori qualificar-les a segon i a quart d'ESO, des del curs 2023-2024. En aquest sentit, les qualificacions obtingudes en les quatre competències transversals a segon de l'ESO han de comptar en aquesta mitjana d'ESO.

Els centres que decideixen qualificar alguna o totes les altres competències transversals a primer i a tercer curs han d'incloure les seves qualificacions en el càlcul.

Equivalències numèriques de les qualificacions per calcular la mitjana

Les equivalències a les qualificacions qualitatives estatals, per adequar-se a la normativa de l'Estat, s'estableixen al Decret 175/2022. D'altra banda, les equivalències qualitatives estatals amb les numèriques que cal utilitzar per calcular la mitjana de tercer i quart curs de l'ESO, s'estableixen al [Reial decret 659/2023](#), de 18 de juliol, pel qual es desenvolupa l'ordenació del sistema de formació professional.

Tenint en compte la normativa esmentada, les equivalències numèriques que cal utilitzar per calcular la mitjana a Catalunya són les següents:

Qualificació

Qualificació a Catalunya	Equivalències establertes al Decret 175/2022	Equivalència numèrica establerta al Reial decret 659/2023
Assoliment excel·lent	Excel·lent	9
Assoliment notable	Notable	7,5
Assoliment satisfactori	Bé	6
No assoliment	Insuficient	3

3.5.3 Càlcul de la mitjana de l'ESO

Aquesta qualificació mitjana és d'ús intern del centre educatiu i no s'especifica al títol de l'ESO, d'acord amb el [Reial decret 2017/2022](#) i el [Decret 175/2022](#).

Aquesta mitjana també s'utilitza per accedir al batxillerat, quan un alumne o alumna finalitza l'ESO, però no accedeix al batxillerat el curs següent, sinó un curs més tard.

Per calcular aquesta mitjana cal tenir en compte:

- a. les qualificacions que intervenen en el càlcul,
- b. les equivalències numèriques de les qualificacions per calcular la mitjana.

Qualificacions que intervenen en el càlcul

En aquest apartat s'indiquen tres tipus de qualificacions que han d'intervenir en el càlcul d'aquesta qualificació mitjana de l'ESO:

- Matèries
- Hores de gestió autònoma
- Competències transversals

Matèries

En aquest apartat s'indiquen les matèries que intervenen en el càlcul perquè són matèries de primer a tercer o de quart. Cal tenir present que cada centre educatiu determina a quins cursos s'imparteixen les matèries que, d'acord amb la normativa, no hi són a tots els cursos:

- Matèries obligatòries a tots els cursos: Ciències Socials: Geografia i Història; Educació Física; Llengua Castellana i Literatura; Llengua Catalana i Literatura; Llengua Estrangera, i Matemàtiques.
- Matèria obligatòria de quart curs: Educació en Valors Cívics i Ètics.
- Matèries que poden ser-hi o no de primer a tercer curs: Biologia i Geologia; Educació Plàstica, Visual i Audiovisual; Física i Química; Música, i Tecnologia i Digitalització.
- Matèries optatives de tercer curs: habitualment dues hores de primer a tercer setmanals, que només poden generar una qualificació per curs. Si les optatives són trimestrals, cal calcular la mitjana anual.
- Matèries optatives de quart curs: en són tres i generen, per tant, tres qualificacions.

Cal tenir present que tant Religió com Cultura i Valors Ètics (matèria alternativa a la Religió en el marc de la LOMCE) no intervenen en la mitjana de l'ESO.

Hores de gestió autònoma a tots els cursos

Independentment de l'organització que hagi decidit el centre sobre la distribució d'hores, les hores de gestió autònoma d'ESO generen un màxim de dues qualificacions per a cada curs.

Competències transversals

És obligatori qualificar-les a segon i a quart d'ESO, des del curs 2023-2024. En aquest sentit, les qualificacions obtingudes en les quatre competències transversals a segon i quart de l'ESO han de comptar en aquesta mitjana d'ESO.

Els centres que decideixen qualificar alguna o totes les altres competències

transversals a primer o tercer curs han d'incloure les seves qualificacions en el càlcul.

També cal recordar que l'alumnat que acaba l'ESO el curs 2023-2024 o el 2024-2025 haurà fet els dos primers cursos amb només dues competències transversals.

Equivalències numèriques de les qualificacions per calcular la mitjana

Les equivalències a les qualificacions qualitatives estatals, per adequar-se a la normativa de l'Estat, s'estableixen al Decret 175/2022. D'altra banda, les equivalències qualitatives estatals amb les numèriques que cal utilitzar per calcular la mitjana de tercer i quart curs de l'ESO, s'estableixen al Reial decret 659/2023, de 18 de juliol, pel qual es desenvolupa l'ordenació del sistema de formació professional.

Tenint en compte la normativa esmentada, les equivalències numèriques que cal utilitzar per calcular la mitjana a Catalunya són les següents:

Qualificació a Catalunya	Equivalències establertes al Decret 175/2022	Equivalència numèrica establerta al Reial decret 659/2023
Assoliment excel·lent	Excel·lent	9
Assoliment notable	Notable	7,5
Assoliment satisfactori	Bé	6
No assoliment	Insuficient	3

4 Atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu a l'ESO

El preàmbul de la [Llei 12/2009](#), del 10 de juliol, d'educació, exposa la necessitat d'adequar l'activitat educativa per atendre la diversitat d'alumnes i l'assoliment de la igualtat d'oportunitats i en l'accessibilitat.

L'atenció educativa de l'alumnat es regeix pel principi d'inclusió, en què es defineixen els criteris d'organització pedagògica que han de facilitar l'atenció educativa de tot l'alumnat i, en particular, dels que troben més barreres en l'aprenentatge i la participació, tal com estableix el [Decret 150/2017](#), de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. Els principis de l'escola inclusiva han de tenir un caràcter permanent i transversal en l'àmbit educatiu.

Tot l'alumnat és subjecte de l'atenció educativa i s'ha de beneficiar, en un context ordinari, de les mesures i suports universals i, si escau, de les mesures i suports addicionals i/o intensius per tal de garantir l'accés a l'educació i l'èxit educatiu en condicions d'equitat i igualtat d'oportunitats. Totes les mesures i suports han de permetre flexibilitzar el context d'aprenentatge, proporcionar als i a les alumnes estratègies per minimitzar les barreres de l'entorn i garantir el benestar emocional, la convivència i el compromís de tota la comunitat educativa.

Les mesures i els suports per a l'atenció educativa de l'alumnat s'han de preveure al projecte educatiu de centre i a les normes d'organització i funcionament de centre, i s'han de concretar en la programació general anual i avaluar-se en la memòria anual i en les programacions didàctiques. La concreció de les mesures i suports per a cada alumne ha de quedar recollida en els plans de suport individualitzats (PI), sempre que se n'elaborin.

Dos dels principis pedagògics que orienten l'acció educativa són la inclusió i l'equitat. En coherència amb aquests principis, els criteris d'agrupament de l'alumnat en els diferents cursos de l'educació secundària obligatòria s'han de basar en el principi d'heterogeneïtat, per afavorir la cohesió social, el respecte per la diferència, la participació de tot l'alumnat i el treball col·laboratiu. En aquest sentit, l'alumnat s'integra en grups heterogenis, de forma que les agrupacions homogènies han de tenir un caràcter excepcional.

En tots els centres educatius sostinguts amb fons públics s'ha de constituir la comissió d'atenció educativa inclusiva (CAEI) que vetlla perquè la previsió, la concreció, l'aplicació i el seguiment de les mesures i els suports d'atenció educativa es regeixin pels principis d'equitat, igualtat d'oportunitats, igualtat de tracte i no discriminació i inclusió.

La planificació de l'atenció a l'alumnat a partir de la intensitat de mesures i suports es concreta en:

- Mesures i suports universals
- Mesures i suports addicionals
- Mesures i suports intensius per a alumnes amb necessitats educatives especials.

Les indicacions per al desplegament i concreció d'aquestes mesures es troben en el document d'organització i gestió del centre "Educació inclusiva".

4.1 Comissió d'atenció educativa inclusiva a l'ESO

El [Decret 175/2022](#), de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica, estableix que en tots els centres educatius sostinguts amb fons públics s'ha de constituir la comissió d'atenció educativa inclusiva (CAEI), que vetlla perquè la previsió, la concreció, l'aplicació i el seguiment de les mesures i els suports d'atenció educativa es regeixin pels principis d'equitat, igualtat d'oportunitats, igualtat de tracte i no discriminació i inclusió.

Tota la informació sobre aquesta comissió està recollida al document d'organització i gestió del centre "Educació inclusiva".

4.2 Concreció de mesures i suports d'atenció educativa a l'ESO

La concreció de l'atenció educativa consisteix en la planificació i l'aplicació de les

diferents mesures i suports, a partir d'un context educatiu inclusiu.

Aquestes mesures han de permetre reduir les barreres d'accés a l'aprenentatge, a fi de facilitar el progrés de tot l'alumnat, prevenir les dificultats d'aprenentatge i garantir-ne el benestar emocional i social i la convivència, amb el compromís de tota la comunitat educativa.

4.2.1 Mesures i suports universals

Les mesures i els suports universals s'estableixen en el projecte educatiu de centre i en les normes d'organització i funcionament de centre, i han de quedar concretades en les programacions d'aula, s'adrecen a tot l'alumnat i els apliquen tots els professionals del centre liderats per l'equip directiu i coordinats per l'equip docent, amb la implicació de tota la comunitat educativa.

Es constitueixen com a mesures i suports universals:

- La personalització de l'aprenentatge
- L'organització flexible del centre
- L'avaluació formativa i formadora
- L'orientació educativa i l'acció tutorial

Per desplegar aquestes mesures al centre es poden trobar orientacions i recursos al document "[Mesures i suport universals en el centre educatiu](#)", publicat pel Departament d'Educació

Per desplegar l'orientació educativa i l'acció tutorial es pot consultar el document d'organització i gestió del centre "Acompanyament a l'alumnat".

4.2.2 Mesures i suports addicionals

Les mesures i els suports addicionals permeten ajustar la resposta educativa de forma flexible i temporal als alumnes que ho requereixin, un cop han estat aplicades les mesures i els suports universals. El centre concreta les mesures i els suports addicionals a partir de les necessitats dels i de les alumnes que detecten els equips docents i de la concreció que en faci la comissió d'atenció educativa inclusiva (CAEI).

Aquestes mesures han de cercar la màxima participació de tot l'alumnat en les situacions educatives del centre i d'aula, s'estableixen en el projecte educatiu de centre i es concreten en les programacions d'aula, consten en l'expedient i l'historial acadèmic de l'alumne o alumna i en el pla de suport individualitzat dels alumnes que en tinguin.

4.2.2.1 Programes de diversificació curricular (PDC)

Finalitat

Els programes de diversificació curricular (PDC) es concreten com a mesura addicional en el [Decret 175/2022](#), de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica, a l'article 20, per estimular la continuïtat formativa dels i de les alumnes amb dificultats d'aprenentatge i/o risc d'abandonament escolar i d'acord amb el [Decret 150/2017](#), de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.

Alumnat destinatari

Aquests programes s'adrecen als i les alumnes que, pel fet de presentar dificultats generalitzades d'aprenentatge, no han assolit les competències en la majoria de les matèries en els cursos anteriors i tenen compromès l'assoliment de les competències de l'etapa i l'obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria.

Els i les alumnes es poden incorporar als programes de diversificació curricular (PDC) a partir de tercer curs de l'educació secundària obligatòria, a proposta de l'equip docent, amb el vistiplau de la comissió d'atenció educativa inclusiva i amb la conformitat del mateix alumne o alumna i del pare, mare o tutor o tutora legal. Aquesta proposta s'ha de recollir en el consell orientador.

En tots els casos, els i les alumnes s'han d'incorporar al programa prioritàriament a l'inici de curs. Excepcionalment, s'hi poden incorporar en un altre moment del curs si la valoració de l'equip docent i/o de la CAEI ho estima favorable.

La participació en les activitats previstes en aquests programes s'ha de presentar als alumnes com una oportunitat per millorar els aprenentatges i assolir les competències i, per tant, cal que l'alumne o alumna de manera voluntària es comprometi a aprofitar aquesta oportunitat

En ser una mesura addicional, i amb la finalitat d'oferir una atenció educativa propera i constant, així com un coneixement acurat dels i les alumnes, cal garantir una ràtio adequada en els grups de PDC que permeti un bon acompanyament i seguiment en el seu itinerari formatiu.

Els programes de diversificació curricular han d'anar acompanyats del pla de suport individualitzat de l'alumne o alumna només en els casos que estableix l'article 21.2 del Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica.

Organització i modalitats

Aquests programes comporten una determinada organització curricular i, eventualment, un horari de permanència al centre diferent, ja sigui perquè comparteixen l'escolaritat ordinària amb altres activitats externes al centre o perquè els centres organitzen altres activitats en altres espais.

Els centres educatius han de disposar d'una programació didàctica, específica dels PDC, que reculli les concrecions curriculars, els aspectes metodològics i les estratègies

i els instruments d'avaluació per atendre l'alumnat que participa en el programa.

Els centres poden organitzar programes de diversificació curricular en dues modalitats:

- Modalitat A (PDC): són els que es duen a terme en el centre educatiu en un 100 % de l'horari lectiu.
- Modalitat B (PDC + projecte singular "PS"): són els que són gestionats pel centre educatiu, però en què l'alumne o alumna cursa una part o la totalitat de l'àmbit pràctic amb activitats externes al centre. L'horari d'aquestes activitats externes ha de ser com a màxim el 40 % de l'horari lectiu.

Per desenvolupar els programes que comportin efectuar activitats formatives externes en entitats del municipi, s'han d'establir convenis. En el cas dels centres públics, el Departament d'Educació estableix que els directors i directores dels centres signin convenis amb ajuntaments o altres ens locals; en el cas dels centres educatius d'altres titularitats, el conveni conté la signatura de la institució titular del centre educatiu i la del director o directora del servei territorial.

El procediment per tramitar un conveni és el següent:

- El centre d'educació secundària obligatòria elabora el projecte.
- La Inspecció d'Educació informa favorablement de la viabilitat del projecte i del compromís del centre.
- L'ajuntament o ens local en concreta el compromís amb la signatura del conveni.
- Els serveis territorials gestionen el conveni entre l'ajuntament o ens local, el centre educatiu i el Departament d'Educació.

Estructura curricular

El currículum dels programes de diversificació curricular s'estructura en tres àmbits, en què les matèries que els componen es poden impartir de forma integrada o en forma de projectes globalitzadors.

Els àmbits són els següents:

- Àmbit lingüístic i social: inclou els aspectes bàsics corresponents a les matèries de Llengua Catalana i Literatura, Llengua Castellana i Literatura, Ciències Socials: Geografia i Història i, si escau, Llengua Estrangera.
- Àmbit científicotecnològic: inclou els aspectes bàsics corresponents a les matèries de Matemàtiques, Biologia i Geologia, Física i Química, Tecnologia i Digitalització i matèries optatives de quart.
- Àmbit pràctic: consisteix en activitats estructurades de caràcter pràctic i funcional que promoguin l'assoliment de les competències personals i socials necessàries per a la vida adulta i professional.

L'alumnat ha de cursar igualment la matèria d'Educació Física.

Els centres han de dissenyar aquests àmbits amb la finalitat de donar resposta a les necessitats educatives que presenta l'alumnat que hi participa. Les decisions de

caràcter organitzatiu, metodològic i curricular que implica l'elaboració d'aquest disseny han de tenir en compte enfocaments educatius com el disseny universal per a l'aprenentatge per facilitar la personalització dels aprenentatges.

D'altra banda, cal que l'alumne o alumna cursi amb el grup ordinari, si cal amb les mesures i els suports necessaris, tres matèries que no s'inclouen en els àmbits.

El centre ha de triar aquestes tres matèries d'entre les següents:

- Educació Física.
- Llengua Estrangera, quan no s'hagi optat per integrar-la en l'àmbit lingüístic i social.
- Religió, en cas que s'hagi sol·licitat.
- Les matèries optatives de tercer i de quart. Cal vetllar perquè l'assignació de l'alumnat del PDC a les matèries optatives sigui coherent i adequada a la programació didàctica del PDC i apropiada a les necessitats educatives que presenta cada alumne o alumna.
- Educació en Valors Cívics i Ètics, a quart.
- Els projectes globalitzadors, en cas que el centre, fent ús de la gestió autònoma, dediqui un percentatge de l'horari setmanal a fer-los.

El Treball de Síntesi, de tercer d'ESO, i el Projecte de Recerca, de quart d'ESO, es poden integrar en els diferents àmbits en què s'organitza el PDC.

El Servei Comunitari es considera inclòs en la programació del PDC en el cas dels centres en què el programa incorpora un servei actiu a la comunitat. L'avaluació del Servei Comunitari, a l'efecte de la qualificació, ha d'incidir en la qualificació global d'aquella matèria o àmbit al qual estigui vinculat, cal incloure la menció "NF" (no fet), "FT" (fet) o "FA" (fet amb aprofitament) a l'acta de qualificació final. No es considera matèria amb avaluació negativa a l'efecte de pas de curs i d'obtenció del títol de graduat o graduada en ESO.

Igualment, en el desenvolupament del PDC s'ha de garantir el desplegament i el treball de les competències transversals, així com s'han d'organitzar activitats que contribueixin a l'orientació personal, social, acadèmica i professional dels i les alumnes.

Professorat i tutoria

Cal procurar reduir el nombre de docents que configurin l'equip docent del programa, de manera que un mateix docent imparteixi més d'una matèria. Aquests professors i professores han de tenir prioritàriament experiència docent i estabilitat en el centre.

La tutoria dels i les alumnes d'aquest programa s'ha d'assignar a un professor o professora que imparteix docència en el grup de l'alumne o alumna al llarg de la durada del programa, i s'ha de planificar i fer de manera personalitzada i contínua, amb la col·laboració de l'especialista d'orientació educativa i, si escau, dels serveis educatius. A banda de les funcions de tutoria establertes en l'article 17 del Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica, al tutor o tutoria li

correspon fer la coordinació, el seguiment i l'avaluació de les activitats de l'àmbit pràctic, tant si són dins del centre com fora.

Avaluació i qualificació dels aprenentatges

L'avaluació dels diferents àmbits del programa correspon a l'equip docent que imparteix els ensenyaments en el programa, coordinat pel tutor o tutora del PDC. L'avaluació dels aprenentatges dels i les alumnes que cursen un programa de diversificació curricular té com a referent les competències específiques corresponents a les matèries integrades en els diferents àmbits, així com els criteris d'avaluació que es concreten en la programació didàctica del PDC.

En les avaluacions finals cal emetre una qualificació diferenciada per a cadascuna de les matèries que constitueixen els tres àmbits, tant si s'imparteixen de forma integrada com si s'imparteixen en forma de projecte, i sigui quina sigui la modalitat del PDC (amb PS o sense).

La decisió que l'alumne o alumna romangui un any més en el programa té caràcter excepcional i s'ha d'adoptar exclusivament a la finalització del segon any del programa de diversificació curricular, és a dir, a quart d'ESO.

Igualment, l'alumne o alumna que en acabar el programa no estigui en condicions d'obtenir el títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria i compleixi els requisits d'edat que es determinen en la normativa vigent, pot romandre un curs més en el programa, de forma excepcional.

Sens perjudici del que s'indica en el paràgraf anterior, els i les alumnes es poden incorporar als programes de formació i inserció o a altres alternatives formatives si en compleixen els requisits d'accés.

El professorat del programa ha de fer un seguiment individualitzat de l'activitat de cada alumne o alumna i disposar d'un registre de l'evolució dels seus aprenentatges i un registre de l'autoavaluació dels mateixos alumnes, perquè esdevingui un element clau en el procés d'aprenentatge. Cal incidir especialment en hàbits i valors, com l'assistència regular a classe, la puntualitat, la correcció en el tracte amb els altres, la responsabilitat, l'ordre, la constància i la iniciativa.

Per a l'avaluació, cada professor o professora que imparteix docència a un alumne o alumna que segueix el programa ha d'aportar la informació corresponent a les activitats que l'alumne o alumna desenvolupa.

En el cas de la modalitat B del PDC, és a dir, PDC amb PS (projecte singular), en què l'alumnat fa activitats formatives fora del centre, corresponents a l'àmbit pràctic, les entitats col·laboradores han de facilitar la informació necessària per a l'avaluació dels aprenentatges de l'alumne o alumna. L'equip docent del PDC, en coherència amb la programació didàctica del programa i a l'inici de curs, acordarà de quina manera la informació obtinguda en aquesta avaluació repercutirà en les qualificacions de les diferents matèries, àmbits o projectes que cursa l'alumne o alumna.

El fet que l'alumnat dugui a terme activitats formatives fora del centre pot afectar, per incompatibilitats horàries, alguna o algunes matèries, algun o alguns àmbits o, algun o

alguns dels projectes globalitzadors que el centre realitza en les hores de gestió autònoma.

La decisió sobre la qualificació de les matèries o projectes afectats, que cal informar a l'aplicació corresponent per tal que s'inclougui en l'informe d'avaluació de final de curs de cada alumne o alumna, dependrà de les situacions següents:

- En el cas que l'alumne o alumna no assisteix a cap de les hores de la matèria, àmbit o projecte afectat, la decisió sobre la qualificació corresponent la pren de manera col·legiada l'equip docent del PDC, en què té especial consideració el criteri del tutor o tutora del PDC.
- En el cas que l'alumne o alumna no assisteix a alguna o algunes de les hores de la matèria, àmbit o projecte afectat, la decisió sobre la qualificació corresponent la pren de manera col·legiada l'equip docent del PDC, en què té especial consideració el criteri del tutor o tutora del PDC, d'acord amb els o les docents que imparteixen aquesta matèria, àmbit o projecte.

Obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria

L'alumne o alumna dels programes de diversificació curricular obté el títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria si assoleix les competències que consten en el programa de diversificació curricular i, en el cas que en tingui, en el seu pla de suport individualitzat.

4.2.2.2 Atenció a l'alumnat nouvingut a l'ESO

El [Decret 150/2017](#), de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, inclou tant l'aula d'acollida com el suport lingüístic com a part de les mesures i els suports addicionals que pot necessitar l'alumnat en funció de les seves necessitats específiques. Com a mesura i suport addicional, l'aula d'acollida pot ser també un recurs organitzat i gestionat a partir dels recursos propis de cada centre, i establir aquesta acció en el projecte educatiu del centre.

L'aula d'acollida té la finalitat primera de proporcionar a l'alumnat nouvingut el nivell de competència lingüística que li permeti interactuar amb l'entorn escolar i social. Per seguir el currículum, l'alumnat d'origen estranger necessita, a més d'aquest llenguatge comunicatiu, un llenguatge acadèmic específic de les matèries curriculars. És un punt de referència i un marc de treball obert amb una interacció constant amb la dinàmica del centre; ha de permetre una atenció emocional i curricular personalitzada i l'aprenentatge intensiu de la llengua catalana, a més de proporcionar l'atenció adequada a les necessitats i els progressos relacionals i lingüístics a l'alumnat nouvingut, com a complement del treball del seu grup classe.

En l'apartat [Alumnat d'origen estranger](#) del web de la XTEC hi ha orientacions i recursos per gestionar les actuacions tant de l'aula d'acollida com del suport lingüístic.

Acollida i inclusió de l'alumnat nouvingut

En l'educació secundària obligatòria, es considera nouvingut l'alumne o alumna de nacionalitat estrangera que s'ha incorporat per primera vegada al sistema educatiu en els darrers vint-i-quatre mesos o, excepcionalment, quan s'hi ha incorporat en els darrers trenta-sis mesos si procedeix d'àmbits lingüístics i culturals molt allunyats del català.

L'acollida i la inclusió escolar de tot l'alumnat ha de ser una de les primeres responsabilitats i un dels primers objectius del centre educatiu i dels professionals que hi treballen. En l'apartat [Alumnat d'origen estranger](#) del web de la XTEC, es troben els recursos per garantir una comunicació eficient amb les famílies, per vetllar per la incorporació d'aquest alumnat, tant a l'aula ordinària com a l'aula d'acollida, i la proposta d'una avaluació inicial que permeti que pugui anar aprenent amb les bastides i l'acompanyament necessari.

Personalització del currículum per a l'alumnat nouvingut

D'acord amb el Decret 150/2017, de 17 d'octubre, d'atenció a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, l'especificitat del procés d'aprenentatge de l'alumnat nouvingut que s'incorpora tardanament al sistema educatiu fa necessària l'elaboració d'un pla de suport individualitzat (PI). Les indicacions es troben al document [Orientacions per a l'elaboració del pla de suport individualitzat](#).

Suport lingüístic i social

El Decret 150/2017, de 17 d'octubre, d'atenció a l'alumnat en el marc d'una escola inclusiva, estableix que el suport lingüístic i social és una mesura addicional per donar resposta a les necessitats educatives específiques de l'alumnat que no es considera estrictament nouvingut; les seves necessitats específiques deriven de les limitacions en el domini de la llengua vehicular que és necessari per accedir als aprenentatges i en la possible manca de referents culturals i de coneixements previs que els permetin seguir amb normalitat els continguts curriculars.

A l'apartat [Suport lingüístic i social](#) del web de la XTEC, es troben elements per a la reflexió i orientacions metodològiques, entre altres recursos.

Personalització del currículum per a l'alumnat que rep suport lingüístic i social

L'especificitat del procés d'escolarització d'aquest alumnat, en què els infants tenen la necessitat de consolidar l'aprenentatge de la llengua vehicular i alhora adquirir els continguts de les àrees, pot fer necessària l'elaboració d'un pla de suport individualitzat.

Les indicacions es troben al document [Orientacions per a l'elaboració del pla de suport individualitzat](#).

4.2.3 Mesures i suports intensius

Les mesures i els suports intensius són estratègies i eines de caràcter didàctic, curricular, psicopedagògic i organitzatiu que es duen a terme un cop han estat aplicades les mesures i els suports universals i addicionals, i en casos molt concrets

que requereixen mesures singularitzades.

L'aplicació de qualsevol mesura o suport intensiu ha de cercar la màxima participació de l'alumne o alumna en les situacions educatives del centre i de l'aula, i s'ha de vincular a les mesures i els suports universals i addicionals previstos en el centre.

Aquestes mesures han de concretar els objectius, els professionals implicats que s'han de coordinar, les orientacions metodològiques i els indicadors de seguiment del progrés que permetin avaluar-ne l'eficàcia i fer els reajustaments necessaris. Sempre tenen com a objectiu el màxim assoliment de les competències.

Les mesures i els suports intensius s'estableixen en el projecte educatiu de centre i es concreten en el pla de suport individualitzat de l'alumne o alumna, i han de constar en l'expedient acadèmic.

4.2.3.1 Unitats d'escolarització compartida (UEC)

Concreció i finalitats

Les unitats d'escolarització compartida (UEC) es concreten com a mesura d'atenció educativa intensiva en l'article 11, apartat 3, del [Decret 150/2017](#), de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.

Les UEC tenen com a finalitats complementar l'atenció educativa que ofereixen els centres educatius, afavorir l'assoliment de les competències de l'etapa de l'ESO i vetllar per la continuïtat formativa dels i les alumnes amb una metodologia flexible, motivadora i personalitzada per retornar-los la confiança en les possibilitats d'èxit personal i evitar l'abandonament escolar.

Treball en xarxa

La UEC com a ens propi gaudeix d'autonomia en les seves actuacions d'acord amb les línies generals establertes pel Departament d'Educació, i ha de treballar en xarxa amb altres agents implicats en el desenvolupament d'aquesta mesura en l'àmbit de justícia, de salut, laboral i/o comunitari.

Perquè aquesta mesura tingui èxit, és molt important la relació entre la UEC i el centre educatiu de procedència de l'alumne o alumna. Per això, cal que estableixin un mecanisme de coordinació i col·laboració eficaç i que facin una reunió de coordinació amb una periodicitat trimestral com a mínim.

Alumnat

Aquesta mesura va adreçada a alumnes que compleixin els requisits següents:

- Alumnes amb necessitats educatives derivades de situacions socioeconòmiques i socioculturals especialment desfavorides, amb risc d'abandonament escolar prematur i/o d'exclusió social.

- Alumnes matriculats a tercer o quart d'ESO. Excepcionalment, es poden atendre alumnes matriculats a segon d'ESO que repeteixin o hagin repetit algun curs anteriorment.

Derivació

La derivació a la UEC forma part del procés d'atenció personalitzada a l'alumne o alumna quan s'han esgotat totes les actuacions possibles que es poden fer en el centre educatiu de secundària on està matriculat. La proposta de derivació, que és responsabilitat del director o directora del centre educatiu, ha de seguir el procediment següent:

- Proposta escrita del tutor o tutora a la comissió d'atenció educativa inclusiva.
- Si la proposta és acceptada, el director o directora del centre la trasllada al director o directora de serveis territorials o, a la ciutat de Barcelona, a l'òrgan competent del Consorci d'Educació de Barcelona, juntament amb un informe de l'equip d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP) en col·laboració, si escau, de l'especialista d'orientació educativa, i l'acord signat dels pares, mares o tutors o tutores legals de l'alumne o alumna.
- El director o directora dels serveis territorials o, a la ciutat de Barcelona, l'òrgan competent del Consorci d'Educació de Barcelona, trasllada la documentació que proporciona el centre educatiu a la Inspecció d'Educació.
- La Inspecció d'Educació emet un informe valoratiu sobre aquesta proposta i trasllada l'expedient complet al director o directora dels serveis territorials o, a la ciutat de Barcelona, a l'òrgan competent del Consorci d'Educació de Barcelona.
- El director o directora dels serveis territorials o, a la ciutat de Barcelona, l'òrgan competent del Consorci d'Educació de Barcelona, resol motivadament la proposta a partir dels informes esmentats i de la disponibilitat de places de les UEC i tramet còpies autenticades d'aquesta resolució al director o directora del centre educatiu on està matriculat l'alumne o alumna i a la persona responsable de la UEC on s'ha fet la derivació.

Els informes que elabora el tutor o tutora de l'alumne o alumna en el centre educatiu de procedència han de contenir:

- Els motius pels quals el tutor o tutora proposa l'escolarització en una UEC.
- Les actuacions prèvies a la proposta que s'han portat a terme al centre educatiu a fi de donar resposta educativa a les necessitats específiques de suport educatiu de l'alumne o alumna.
- Les potencialitats i els interessos de l'alumne o alumna.
- Un document signat pels pares, mares o tutors o tutores legals, en què consti que han estat informats i que estan d'acord amb la mesura proposada.

Els informes de l'EAP han de contenir:

- Una valoració psicopedagògica de l'alumne o alumna.

- Els aspectes que cal prioritzar per donar resposta a les necessitats específiques de suport educatiu que presenta l'alumne o alumna.
- La justificació de la conveniència d'assistir a la UEC.

Atenció educativa i proposta curricular

L'eix fonamental de l'atenció educativa se situa en la personalització de l'aprenentatge amb perspectiva integradora i individualitzada de diferents variables cognitives, emocionals, conductuals i socials. L'adopció d'aquesta visió holística de l'atenció educativa ha de facilitar la interiorització de tècniques d'autogestió personal i l'enfortiment d'habilitats socials que redundin en benefici del propi procés d'aprenentatge.

L'alumne o alumna ha de disposar del suport coordinat entre l'institut, l'entitat, la família i la comunitat, tenint en consideració les seves potencialitats, dificultats i els condicionants del seu entorn.

L'entitat ofereix acompanyament, orientació i tutorització en funció de les necessitats educatives de cada alumne. Aquesta atenció educativa integral es basa en el treball de l'esfera personal i social integrada en els elements següents: el currículum, l'orientació educativa i l'acció tutorial.

Com a mínim, l'entitat ha de garantir una hora setmanal de tutoria de classe i, amb el suport del Departament d'Educació, una hora quinzenal de coordinació entre el professorat del centre de procedència de l'alumne o alumna i els professionals de l'entitat.

Com a norma general, els i les alumnes atesos a la UEC no es poden agrupar en més de 12 alumnes per a les classes de contingut curricular.

La proposta educativa i curricular es concreta en un projecte educatiu elaborat per l'entitat que presta el servei i que comparteix l'escolaritat de l'alumnat amb el centre educatiu de procedència de l'alumne o alumna.

El marc general de la proposta curricular que elabora l'entitat és l'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria. L'organització curricular s'estructurarà en tres àmbits, que són els següents:

- Àmbit lingüístic i social: inclou els aspectes bàsics corresponents a les matèries de Llengua Catalana i Literatura, Llengua Castellana i Literatura, Ciències Socials: Geografia i Història i, si escau, Llengua Estrangera.
- Àmbit científicotecnològic: inclou els aspectes bàsics corresponents a les matèries de Matemàtiques, Biologia i Geologia, Física i Química, Tecnologia i Digitalització i matèries optatives de quart.
- Àmbit pràctic: consisteix en activitats estructurades de caràcter pràctic i funcional, la naturalesa de les quals pot ser cultural, artística, recreativa o esportiva, que promoguin l'assoliment de les competències personals i socials necessàries per a la vida adulta i professional. Al mateix temps, s'organitzen activitats que contribueixen a l'orientació acadèmica i professional dels i les alumnes.

La proposta curricular ha de garantir el desplegament i el treball de les competències transversals.

Cada entitat ha de personalitzar la proposta curricular general a les característiques educatives, personals i socials de cada alumne, tenint en compte les seves necessitats individuals.

Aquesta personalització queda explicitada en el pla de suport individualitzat (PI) de cada alumne de la UEC, que és prescriptiu, ja que és una mesura intensiva.

Les competències i els sabers propis de l'etapa es treballen a partir d'un enfocament competencial dels aprenentatges, la qual cosa implica que han de ser:

- Transferibles, l'alumne o alumna ha de ser capaç d'utilitzar-los en altres contextos.
- Significatius i perdurables, aprenentatges consolidats al llarg del temps.
- Productius, els aprenentatges inclouen activitats que no són exclusivament reproductives o repetitives.
- Funcionals, han de permetre a l'alumne o alumna resoldre problemes de la vida quotidiana.

Les metodologies han de ser prou flexibles per poder-se ajustar, en funció de fets sobrevinguts i/o detecció de noves necessitats, amb activitats de tipus pràctic que es vinculen a diferents professions.

Un currículum competencial requereix una metodologia productiva que parteixi de contextos d'aprenentatge autèntics que per les seves característiques s'apropin al context real de referència. Han d'incloure la regulació del procés de construcció del coneixement i una producció final com a evidència de l'aprenentatge. A més, s'ha de fomentar el tractament globalitzat dels sabers del currículum mitjançant el disseny, la implementació i l'avaluació de projectes.

Acció tutorial

L'escolaritat compartida entre un centre educatiu de secundària i una altra entitat que complementi l'escolaritat d'aquests alumnes requereix la coordinació entre els i les professionals d'ambdós centres a fi de garantir la coherència i la continuïtat de les accions.

Abans de l'inici de curs, aquests professionals, amb l'EAP, si escau, cal que concretin conjuntament les actuacions a fer amb relació al desenvolupament dels i les alumnes i al seguiment del seu aprenentatge. Totes les decisions i tots els acords presos han de quedar recollits en el pla de suport individualitzat de cada alumne.

La tutoria ha de ser compartida entre el tutor o tutora del centre educatiu de procedència i el o la responsable de l'alumne o alumna a la UEC, i s'ha de caracteritzar per:

- Donar suport als aspectes psicològics que facilitin el desenvolupament de les habilitats emocionals i socials.
- Orientar l'alumne o alumna en l'elaboració del seu projecte de futur, donant-li eines

per desenvolupar l'autonomia personal, professional i social.

- Informar i assessorar els pares, mares o tutors o tutores legals dels i les alumnes sobre aquest procés d'orientació, per garantir-ne la col·laboració i la participació.

Seguiment acadèmic, avaluació i qualificació dels aprenentatges

El seguiment de l'alumnat està supervisat per la Inspecció d'Educació, concretament per l'inspector o inspectora referent de les UEC del seu territori, per tal de facilitar la realització de les propostes i dels acords resultants de les reunions de l'equip de seguiment.

L'equip de seguiment està format pel tutor o tutora de l'alumne o alumna del centre educatiu de procedència, la persona responsable de l'alumne o alumna a la UEC i, si es considera convenient, un o una professional de l'EAP o l'especialista d'orientació educativa del centre educatiu de procedència, perquè en facin el seguiment acadèmic i l'avaluació i la qualificació dels aprenentatges de manera col·legiada.

Per al seguiment acadèmic es prendran com a referència les actuacions i els acords establerts en el pla de suport individualitzat, que s'aniran actualitzant en funció de l'evolució de l'alumne o alumna. Aquest seguiment s'ha de fer amb una periodicitat com a mínim trimestral i s'ha d'estendre acta de cada reunió.

Pel que fa a l'elaboració del pla de suport individualitzat, cal concretar: l'atenció que cal donar a l'alumne o alumna, les prioritats educatives, els ajustaments horaris que corresponguin, els criteris d'avaluació i els criteris de pas de curs i d'obtenció del títol.

La distribució de responsabilitats en l'elaboració del PI de l'alumne o alumna de la UEC és la següent:

- Correspon al director o directora del centre educatiu de procedència de l'alumne o alumna aprovar el pla de suport individualitzat.
- L'equip educatiu de la UEC ha de concretar la part corresponent del pla de suport individualitzat de cada alumne, que ha d'incloure l'horari lectiu i els ajustaments necessaris de personalització dels aprenentatges a partir de la proposta curricular general de la UEC per donar resposta a les necessitats educatives de l'alumne o alumna.
- El tutor o tutora de l'alumne o alumna en el centre educatiu de procedència, en col·laboració amb l'especialista d'orientació educativa i el o la professional de l'EAP, si escau, han de concretar la part del pla de suport individualitzat corresponent a l'horari lectiu de l'alumne o alumna en el centre educatiu.
- El tutor o tutora del centre educatiu de procedència és responsable d'acordar els criteris d'avaluació amb els i les docents de les diferents matèries que l'alumne o alumna cursi al centre, vetllant perquè siguin coherents amb les necessitats educatives que presenta i no suposin un obstacle per al seu èxit educatiu.

Cal tenir en compte que l'alumne o alumna de la UEC, en tant que disposa d'un pla de suport individualitzat, ha de ser avaluat i qualificat d'acord amb els criteris d'avaluació establerts en el pla esmentat, que en cap cas pot suposar una limitació en les seves

qualificacions.

Per facilitar la presa de decisions sobre els plans de suport individualitzats es pot consultar el document Orientacions per a l'elaboració del pla de suport individualitzat.

En finalitzar cada curs escolar, el tutor o tutora de l'alumne o alumna del centre educatiu on està matriculat és el responsable de traspasar la informació sobre aquest alumne o alumna a les sessions d'avaluació final del centre educatiu. Aquesta informació s'ha de recollir en les actes d'avaluació corresponents i en els documents oficials de l'alumne o alumna que corresponguin.

En finalitzar el curs, i amb relació a la decisió sobre el pas de curs, s'ha de tenir com a referència els criteris de pas de curs i les propostes de continuïtat que s'estableixen en el PI de cada alumne.

Tanmateix, per continuar a la UEC s'ha de considerar el fet que es faci una valoració positiva de la mesura per fomentar la progressió en l'autonomia i maduresa personal de l'alumne o alumna.

En cas que l'alumne o alumna no assoleixi els objectius i les competències establertes o bé no tingui una avaluació positiva respecte als criteris d'avaluació establerts en el seu PI, es pot acordar, excepcionalment, que romangui un any més en el mateix curs, a tercer o a quart curs d'ESO, i que continuï fent ús del recurs UEC. D'aquesta decisió els pares, mares o tutors o tutores legals n'han d'estar degudament informats.

Obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria

Per a l'alumne o alumna de la UEC, en tant que disposa d'un pla de suport individualitzat, es prenen com a referents les competències i els criteris d'avaluació establerts en el seu pla per a l'obtenció del títol. En cap cas aquesta situació i les mesures i suports que se'n derivin poden suposar un obstacle per obtenir-lo.

Retorn de l'alumne o alumna al centre de procedència

En el moment que es consideri la possibilitat de retorn de l'alumne o alumna al centre educatiu, s'ha de seguir el procediment següent:

1. L'equip de seguiment del pla de suport individualitzat de l'alumne o alumna, conjuntament amb la Inspecció d'Educació i amb la participació de la família, un cop presa la decisió, comunica a les direccions del centre educatiu i de la UEC, respectivament, que l'alumne o alumna ja es pot incorporar plenament al centre educatiu i els lliura l'últim informe de seguiment i l'avaluació corresponent.
2. El director o directora del centre educatiu comunica el retorn de l'alumne o alumna als pares, mares o tutors o tutores legals i acorden l'acollida.
3. La Inspecció d'Educació ho comunica al director o directora dels serveis territorials o, a la ciutat de Barcelona, a l'òrgan competent del Consorci d'Educació de Barcelona, perquè en quedi constància.

Motius pels quals un alumne o alumna pot ser baixa de la UEC

- Retorn de l'alumne o alumna al centre educatiu de secundària de procedència.
- En el moment que compleix els 16 anys i l'alumne o alumna, amb la conformitat dels pares, mares o tutors o tutores legals, manifesta que no vol continuar matriculat en el centre d'educació secundària obligatòria.
- Després d'un mes d'absentisme injustificat.

En tots els casos la Inspecció d'Educació ha de comunicar la baixa al director o directora dels serveis territorials o, a la ciutat de Barcelona, a l'òrgan competent del Consorci d'Educació de Barcelona, perquè en quedi constància i perquè tramiti la corresponent resolució de baixa del servei UEC i el retorn al centre de procedència, si escau.

4.2.4 Concreció d'altres mesures i suports

4.2.4.1 Alumnes que simultaniegen l'ESO amb música o dansa

Els i les alumnes d'ESO que cursin estudis de música o de dansa poden sol·licitar la convalidació o el reconeixement de les matèries optatives Educació Física i/o Música, que es poden convalidar segons el procediment que s'especifica en els documents "Simultaneïtat d'estudis d'ESO o de batxillerat amb estudis de música" i "Simultaneïtat d'estudis d'ESO o de batxillerat amb estudis de dansa".

La resolució del director o directora del centre (models EMU2 i EMU3, per a música, i models EDA2 i EDA3 per a dansa) serveix com a document acreditatiu del pla de suport individualitzat de simultaneïtat ("Sim.") de l'alumne o alumna i n'acredita la convalidació.

4.2.4.2 Alumnes que simultaniegen l'ESO amb dedicació significativa a l'esport

Alumnes en centres educatius d'especial atenció a la pràctica esportiva

En el marc dels acords establerts entre el Departament d'Educació i la Secretaria General de l'Esport, els centres educatius d'especial atenció a la pràctica esportiva poden desenvolupar projectes de centre que incloguin actuacions i mesures (universals) enfocades a la personalització dels aprenentatges per afavorir una resposta educativa ajustada a les necessitats específiques de suport educatiu d'aquests alumnes, derivades de la seva dedicació significativa a l'esport, tant pel que fa a la matèria d'Educació Física com a la resta de matèries o àmbits, a l'etapa de l'ESO.

Alumnes amb dedicació significativa a l'esport en altres centres

1. Alumnes amb dedicació significativa a l'esport inclosos en algun dels programes ARC (esportistes d'alt rendiment català)

Els i les alumnes amb dedicació significativa a l'esport avalada pel Consell Català de l'Esport matriculats en centres que no siguin centres educatius d'especial atenció a la pràctica esportiva, poden sol·licitar al director o directora del centre educatiu, en el primer trimestre del curs, que els reconeixin la matèria d'Educació Física.

Per sol·licitar-ho, cal adjuntar a la sol·licitud, que ha d'estar signada pel pare, mare o tutor o tutora legal de l'alumne o alumna, el certificat del Consell Català de l'Esport (av. dels Països Catalans, 12, 08950, Esplugues de Llobregat). Els i les alumnes poden obtenir aquest certificat quan siguin esportistes que figuren en el programa de tecnificació (ARC) de la federació catalana corresponent.

El reconeixement de la matèria d'Educació Física implica que no té qualificació ni computa a l'efecte del càlcul de la mitjana, i a les actes cal indicar "convalidat".

Quant al seguiment en la resta de matèries, per a aquests alumnes es pot valorar la conveniència d'adoptar mesures i suports addicionals d'atenció educativa, d'acord amb l'article 9.2.c del Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, a fi de promoure que avancin en l'assoliment de les competències de l'etapa de totes les matèries, afavorir el seu desenvolupament personal i social i facilitar-los la màxima participació en les activitats o accions educatives del seu grup de referència, sempre que sigui possible, així com en la resta d'activitats de centre.

La comissió d'atenció educativa inclusiva (CAEI) ha d'acordar aquestes mesures, que han de quedar establertes en un pla de suport individualitzat (PI), tal com estableix l'article 12.2.f del Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. En el PI s'han de recollir totes les decisions que es prenguin relatives als diferents elements curriculars, entre d'altres, activitats d'aprenentatge, criteris d'avaluació, temporització de les activitats i orientacions metodològiques, per donar resposta a les necessitats educatives que presenti aquest alumnat derivat d'aquesta situació. El PI l'ha d'aprovar la direcció del centre.

2. Alumnes amb dedicació significativa a l'esport que no pertanyen a cap dels programes ARC

A continuació s'especifiquen dues situacions possibles amb el benentès que un alumne concret pot concórrer en les dues situacions alhora. En aquest darrer cas, només cal presentar una única sol·licitud.

2.1 Alumnes amb dedicació intensiva a l'esport que no s'absenten habitualment del centre per participació en tornejos o competicions.

Els casos en què l'alumnat participa regularment en competicions que impliquen una alta exigència personal es pot valorar la conveniència d'adoptar mesures i suports addicionals d'atenció educativa, d'acord amb l'article 9.2c del [Decret 150/2017](#), de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, a fi de promoure que avancin en l'assoliment de les competències de l'etapa de totes les matèries, afavorir el seu desenvolupament personal i social i facilitar-los la màxima participació en les activitats/accions educatives del seu grup de referència, sempre que sigui possible, així com en la resta d'activitats de centre.

La comissió d'atenció educativa inclusiva (CAEI) ha d'acordar aquestes mesures que han de quedar establertes en un pla de suport individualitzat (PI), tal com estableix l'article 12.2f del Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. En el PI s'han de recollir totes les decisions que es prenguin relatives als diferents elements curriculars, entre d'altres: activitats d'aprenentatge, criteris d'avaluació, temporització de les activitats, orientacions metodològiques, per donar resposta a les necessitats educatives que presenti aquest alumnat derivades d'aquesta situació. El PI, que no comporta en cap cas el reconeixement de la matèria d'Educació Física, l'ha d'aprovar la direcció del centre.

Per iniciar el procés d'elaboració del PI cal que els pares, mares o tutors o tutores legals presentin, durant el primer trimestre, una sol·licitud al centre on l'alumne o alumna cursa l'ESO, acompanyada de la documentació següent:

- El certificat acreditatiu del pla d'entrenament i competicions, emès pel club esportiu o pel centre de tecnificació en què s'entrena i competeix. Hi ha de constar el nivell i/o categoria competitiva, el calendari i l'horari del pla d'entrenament i de competicions, el temps de desplaçaments i la previsió anual de concentracions o d'altres circumstàncies que es considerin rellevants.
- Declaració responsable dels pares, mares o tutors o tutores legals amb el compromís de col·laborar en el seguiment acadèmic i comunicar al centre de secundària els canvis que es puguin produir en els horaris de la pràctica esportiva de l'alumne o alumna (situacions d'abandonament de l'activitat esportiva, lesions o altres circumstàncies).

2.2 Alumnes amb dedicació intensiva a l'esport que s'absenten puntualment del centre per participació en tornejos o competicions.

Si l'alumne o alumna, per motius de participació en tornejos, competicions o finals esportives, ha d'estar absent del centre educatiu durant un període superior a 15 dies i inferior a 30 de forma continuada, es pot valorar la conveniència d'adoptar mesures i suports addicionals d'atenció educativa, d'acord amb l'article 9.2.c del Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, a fi de promoure que avanci en l'assoliment de les competències de l'etapa de totes les matèries, afavorir-ne el desenvolupament personal i social i facilitar-li la màxima participació en les activitats o accions educatives del seu grup de referència, sempre que sigui possible, així com en la resta d'activitats del centre.

La comissió d'atenció educativa inclusiva (CAEI) ha d'acordar aquestes mesures, que han de quedar establertes en un pla de suport individualitzat (PI), tal com estableix l'article 12.2.f del Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. En el PI s'han de recollir totes les decisions que es prenguin relatives als diferents elements curriculars, entre d'altres: activitats d'aprenentatge, criteris d'avaluació, temporització de les activitats, orientacions metodològiques, per donar resposta a les necessitats educatives que presenti l'alumne o alumna derivades d'aquesta situació. El PI, que no comporta en cap cas el reconeixement de la matèria d'Educació Física, l'ha d'aprovar la direcció del centre.

Per iniciar el procés d'elaboració del PI cal que els pares, mares o tutors o tutores legals presentin, durant el primer trimestre, una sol·licitud al centre on l'alumne o alumna cursa l'ESO, acompanyada de la documentació següent:

- El certificat acreditatiu de les jornades esportives emès pel club o pel centre de tecnificació en què s'entrena i competeix. Hi ha de constar el nivell i/o categoria competitiva i el calendari i els horaris d'aquestes jornades.
- El certificat acreditatiu del pla d'entrenament i competicions emès pel club esportiu o pel centre de tecnificació en què s'entrena i competeix. Hi ha de constar el nivell i/o categoria competitiva, el calendari i l'horari del pla d'entrenament i competicions, el temps de desplaçaments i la previsió anual de concentracions o d'altres circumstàncies que es considerin rellevants.
- Declaració responsable dels pares, mares o tutors o tutores legals amb el compromís de col·laborar en el seguiment acadèmic durant els períodes d'absència al centre i de comunicar al centre de secundària els canvis que es puguin produir en els horaris de la pràctica esportiva de l'alumne o alumna (situacions d'abandonament de l'activitat esportiva, lesions o altres circumstàncies).

Per facilitar la presa de decisions sobre els plans de suport individualitzats es pot consultar el document [Orientacions per a l'elaboració del pla de suport individualitzat](#).

4.2.4.3 Alumnes que romanen un any més en el mateix curs o que passen de curs amb matèries amb avaluació negativa a l'ESO

Quan un alumne o alumna roman un any més en el mateix curs o passa de curs amb nivells competencials no assolits d'algunes matèries, cal que tots els docents elaborin unes orientacions personalitzades que incloguin mesures i suports, que s'han de reflectir en l'informe d'avaluació corresponent. Excepcionalment, en alguns casos pot comportar l'elaboració d'un pla de suport individualitzat, decisió que correspon a la comissió d'atenció educativa inclusiva (CAEI).

Les famílies han de conèixer les decisions relatives a l'avaluació i al pas de curs de l'alumne o alumna perquè puguin participar i donar suport a l'evolució del seu procés educatiu i, si és el cas, col·laborar en les de mesures de suport que s'adoptin.

4.2.4.4 Alumnes amb situacions específiques diverses a l'ESO

El document "Situacions específiques dels alumnes" recull altres casuístiques, com l'atenció als alumnes que pateixen malalties llargues, l'atenció educativa als alumnes amb mesures judicials, la incorporació d'alumnes menors de 16 anys als estudis a distància i la incorporació d'alumnes procedents d'estudis estrangers.

4.3 Pla de suport individualitzat (PI)

El pla de suport individualitzat (PI) és el document que recull les valoracions i la presa de decisions dels equips docents, amb la participació de la família i de l'alumne o alumna, sobre la planificació de mesures, actuacions i suports per donar resposta a situacions singulars de determinats alumnes en tots els contextos en què es desenvolupa el projecte educatiu. Per elaborar el PI cal partir sempre de la programació didàctica.

El PI s'ha d'elaborar per a aquell alumnat inclòs en els casos que determina el [Decret 150/2017](#), de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, i sempre que es detectin al llarg del curs les necessitats específiques de suport educatiu.

Als alumnes que, per motius de trasllat temporal de la família a l'estranger, tinguin una absència inferior a un trimestre i es prevegi que s'incorporaran abans de finalitzar el curs, el centre els ha d'elaborar un PI que els permeti la continuïtat acadèmica durant aquest període a fi de no interrompre el procés d'escolarització. En aquest PI cal concretar les activitats de seguiment i els criteris d'avaluació per a cada matèria durant aquest període.

Per fer efectiu aquest PI, cal que els pares, mares o tutors o tutores legals presentin, al centre on l'alumne o alumna cursa l'ESO, la documentació següent:

- Un document justificatiu de l'absència temporal de l'alumne o alumna amb la concreció del període en què estarà absent del centre educatiu.
- Un escrit de compromís dels pares, mares o tutors o tutores legals de col·laboració en el seguiment acadèmic durant aquest període d'absència del centre.

La publicació [Orientacions per a l'elaboració del pla de suport individualitzat](#) proporciona elements per elaborar-lo i, paral·lelament, facilita el coneixement de la normativa i els marcs conceptuals que orienten les línies de treball del Departament d'Educació amb relació a l'atenció educativa en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.

4.3.1 Avaluació i qualificació dels aprenentatges de l'alumnat amb pla de suport individualitzat (PI) a l'ESO

Com estableix l'article 25.1 del [Decret 175/2022](#), de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica, l'alumne o alumna que disposa d'un pla de suport individualitzat ha de ser avaluat i qualificat d'acord amb els criteris d'avaluació establerts en el pla esmentat, que en cap cas pot suposar una limitació en les seves qualificacions.

Els criteris d'avaluació dels i les alumnes amb pla de suport individualitzat, que són els referents de l'avaluació, han de partir dels establerts en el Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica, els quals s'han de personalitzar.

En els documents oficials d'avaluació s'han de fer constar les mesures i els suports

d'atenció educativa adoptats i l'aplicació del pla de suport individualitzat.

Excepcionalment, a l'educació secundària obligatòria, el pla de suport individualitzat pot comportar la no qualificació de manera temporal d'algunes matèries. El pla de suport individualitzat ha de concretar les raons i la durada d'aquesta mesura provisional i extraordinària. En aquest cas, a les actes d'avaluació i a l'expedient de l'alumne o alumna hi ha de constar que l'alumne o alumna segueix un PI i no hi ha cap qualificació per a aquestes matèries. A quart curs, les matèries sense avaluar no poden excedir la durada d'un trimestre, excepte en el cas que l'inspector o inspectora del centre hi doni el vistiplau.

Per a l'alumnat amb altes capacitats s'ha de consultar l'apartat *Reducció de la durada d'alguna etapa educativa per a alumnes amb altes capacitats* del document "Educació inclusiva".

Si l'evolució de l'alumne o alumna ho aconsella, el pla de suport individualitzat es pot finalitzar en qualsevol moment i abans del temps inicialment previst, a proposta del tutor o tutora de l'alumne o alumna, amb el vistiplau de la comissió d'atenció educativa inclusiva i amb l'acord de l'equip docent i altres professionals que hi intervinguin. La decisió motivada de finalitzar anticipadament un pla de suport individualitzat l'ha de prendre i signar el director o directora del centre, i els pares, mares o tutors o tutores legals n'han d'estar degudament informats.

5 Acompanyament a l'alumnat a l'ESO

L'orientació és un procés continuat d'acompanyament i suport a l'alumnat durant el seu desenvolupament formatiu, en el context de l'educació formal, però també en els contextos socials, comunitaris i laborals.

Aquest acompanyament ha de permetre desenvolupar un itinerari personalitzat i significatiu per a la pròpia persona, amb vista a millorar-ne el benestar i la participació activa en la societat.

5.1 Orientació educativa a l'ESO

L'orientació educativa és un dels eixos vertebradors de l'acció educativa que comprèn les accions que promouen l'acompanyament personalitzat de l'alumne o alumna.

L'orientació educativa s'adreça a tot l'alumnat i és responsabilitat de tot el personal docent. Inclou l'atenció educativa inclusiva, l'acompanyament personal i l'acció tutorial.

En l'educació bàsica es posa un èmfasi especial a l'atenció a l'alumnat i l'orientació educativa per promoure l'autoconeixement, el màxim desenvolupament de les seves potencialitats i la continuïtat formativa; igualment, es potencia l'autonomia de l'alumnat i s'enforteixen els hàbits de treball.

L'orientació educativa es desenvolupa en aquests àmbits: l'orientació personal i social, l'orientació acadèmica i l'orientació professional.

El desenvolupament i la concreció d'aquest apartat es troba desenvolupat en el document d'organització i gestió del centre "Acompanyament a l'alumnat".

5.2 Pas de curs, transicions entre etapes i continuïtat formativa a l'ESO

En el pas de curs i les transicions entre etapes i centres educatius, els centres han d'assegurar els mecanismes de coordinació i traspàs d'informació que facilitin i assegurin la coherència educativa i la continuïtat formativa.

Aquests mecanismes de coordinació i traspàs d'informació s'han de tenir en compte, almenys, en els moments següents:

De l'educació primària a l'educació secundària obligatòria, cal fer aquest traspàs abans de començar el curs per garantir la continuïtat curricular i el seguiment personalitzat de l'alumnat amb un plantejament de coherència pedagògica.

a. Per garantir una transició adequada de l'alumnat entre l'educació primària i l'educació secundària obligatòria, els equips directius de les escoles d'on procedeixen els i les alumnes i els equips directius dels instituts han de planificar les sessions de coordinació necessàries, abans de començar el curs, per assegurar la coherència educativa i la continuïtat formativa, a més d'acordar criteris d'actuació comuns i compartits. Aquests mecanismes de coordinació són indispensables pel que fa a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu.

En el marc d'aquesta coordinació, si escau, l'equip d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP) lliura als centres de secundària l'informe de reconeixement de necessitats específiques de suport educatiu (NESE) dels i les alumnes per orientar l'atenció educativa. Cal elaborar un PI per garantir les mesures i suports que es preveu que l'alumne o alumna necessitarà, de manera que es doni continuïtat al PI elaborat a l'educació primària.

Els centres d'educació primària han de lliurar una còpia de l'historial acadèmic de l'alumne o alumna i l'informe individualitzat del final d'etapa al centre d'educació secundària obligatòria on l'alumne o alumna prosseguirà els estudis. En el cas dels centres adscrits, han d'incloure entrevistes entre el tutor o tutora del darrer curs de l'educació primària dels i les alumnes i el tutor o tutora del primer curs de l'educació secundària obligatòria o un o una representant del centre de secundària, per tal de completar la informació sobre el recorregut dels aprenentatges dels i les alumnes. En el cas d'alumnes amb necessitats educatives especials (NEE) també hi participen els equips d'assessorament i orientació psicopedagògica..

b. De l'educació secundària obligatòria als ensenyaments postobligatoris, per afavorir la continuïtat formativa de l'alumnat. El consell orientador és el mecanisme de comunicació amb els centres d'origen de l'alumnat, de manera que, per exemple, el centre on cursarà batxillerat ha de disposar del consell orientador de l'alumne o

alumna. En el cas de l'alumnat amb informe de necessitats específiques de suport educatiu a l'ESO, per a l'escolarització en la formació professional i els programes professionalitzadors, l'EAP elabora un informe on es recullen les mesures o suports que cal planificar. Això no exclou altres mecanismes de comunicació entre els centres.

c. En el pas de curs al llarg d'una mateixa etapa, per garantir la continuïtat en el desenvolupament dels aprenentatges i el seguiment personalitzat de l'alumnat.

d. En les transicions entre centres educatius, per garantir la continuïtat en el desenvolupament dels aprenentatges i el seguiment personalitzat de l'alumnat i per afavorir la continuïtat formativa de l'alumnat.

5.3 Documents de centre i de comunicació del procés d'aprenentatge de l'alumnat a l'ESO: full de seguiment intern i consell orientador

En el pas de curs i les transicions entre etapes i centres educatius, els centres han d'assegurar els mecanismes de coordinació i traspàs d'informació que facilitin i assegurin la coherència educativa i la continuïtat formativa.

A tal efecte, el centre ha de disposar de dos documents:

A. Full de seguiment intern

Al llarg de tota l'educació secundària obligatòria els equips docents han de recollir i traspassar la informació més rellevant de cada alumne d'un curs al següent. Per fer-ho, el centre ha de disposar d'un registre o full de seguiment intern.

Aquest registre ha d'incloure, com a mínim, les dades següents:

- Nivell d'assoliment de les competències.
- Mesures i suports d'atenció educativa aplicades (universals, addicionals i intensives).

S'hi poden afegir altres aspectes, com ara: la informació de traspàs del centre de procedència, els interessos i expectatives, les habilitats de relació i socialització, les activitats dels espais i temps no lectiu o altres informacions que es considerin rellevants.

Aquest full s'ha d'actualitzar periòdicament. Correspon al tutor o tutora la responsabilitat d'actualitzar i gestionar la informació continguda en el registre o full de seguiment intern de l'alumne o alumna.

El tutor o tutora ha de gestionar i fer arribar la informació pertinent a l'equip docent amb la finalitat d'afavorir el desenvolupament personal i acadèmic de l'alumne o alumna.

La direcció del centre té la responsabilitat de vetllar perquè s'elabori i s'actualitzi.

El full de seguiment s'ha de custodiar en el centre fins que l'alumne o alumna finalitzi l'escolarització, i és el document que ha de servir per elaborar el consell orientador.

B. Consell orientador

El consell orientador és un document que orienta, acompanya i guia l'alumne o alumna en el seu itinerari educatiu i que vetlla per la seva continuïtat formativa.

El consell orientador l'elabora l'equip docent al final de cada curs a partir de la informació del registre o full de seguiment intern, i conté informació sobre el grau d'assoliment de les competències corresponents i l'orientació sobre l'itinerari formatiu de l'alumne o alumna i, si escau, recomanacions i propostes de mesures i suports d'atenció educativa per al curs següent.

En els cursos de segon i quart el consell orientador és un document oficial d'avaluació que forma part de l'expedient acadèmic de l'alumnat. En finalitzar cada curs es lliura a l'alumne o alumna i a les famílies o tutors o tutores legals dins de l'informe d'avaluació. No obstant això, una part de la informació del consell orientador de quart es pot lliurar abans de finalitzar el curs acadèmic a l'alumnat i la seva família per dur a terme el procés de preinscripció a ensenyaments postobligatoris.

El consell orientador de quart ha de contenir un apartat amb el nombre d'anys cursats i el nivell d'assoliment de les competències clau definides en el perfil competencial de sortida.

Per valorar el nivell d'assoliment de les competències clau següents, les matèries de referència són:

- Competència en comunicació lingüística: Aranès i Literatura a l'Aran; Llengua Catalana i Literatura, i Llengua Castellana i Literatura.
- Competència plurilingüe: Llengua Estrangera.
- Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria: Matemàtiques; Tecnologia i Digitalització; Biologia i Geologia, i Física i Química.
- Competència en consciència i expressió culturals: Educació Plàstica, Visual i Audiovisual; Música; Ciències Socials: Geografia i Història, i Educació Física.

També caldrà tenir en compte les matèries optatives i els projectes globalitzadors, si escau, que puguin vincular-s'hi.

Per valorar el nivell d'assoliment de la resta de competències clau, que són les competències transversals (competència personal, social i d'aprendre a aprendre; competència digital; competència emprenedora, i competència ciutadana), s'ha de prendre com a referència la informació que es troba a l'apartat [Les competències transversals](#) del web El nou currículum. L'avaluació d'aquestes competències transversals és col·legiada per part de tot l'equip docent.

En el cas que l'equip docent consideri adequat que un alumne o alumna en acabar tercer de l'educació secundària obligatòria continuï la seva formació en un cicle formatiu de grau bàsic, ha d'elaborar una proposta justificada i fer-la constar en el [model específic de consell orientador](#).

En el cas d'alumnes amb un pla de suport individualitzat, el consell orientador ha d'incloure un pla de transició als estudis postobligatoris.

Al web de la XTEC es poden trobar pautes per elaborar el [consell orientador](#).

5.4 Benestar de l'alumnat a l'ESO

Benestar emocional

Es posa especial atenció al benestar emocional d'infants i joves que comprèn tant l'experiència subjectiva de sentir-se bé, en harmonia i amb tranquil·litat, com també l'experiència personal de satisfacció amb si mateix per poder fer front a les dificultats i superar-les en positiu.

Per desplegar aquest vector en les actuacions dels centres educatius es poden trobar recursos al web [Nou currículum: els sis vectors](#) i en el document d'organització i gestió del centre "Acompanyament a l'alumnat".

Perspectiva de gènere i coeducació a l'ESO

La incorporació de la coeducació, en tant que principi rector del sistema educatiu i criteri orientador de l'organització pedagògica dels centres, a tots els nivells i modalitats, és cabdal per afavorir el desenvolupament de les persones al marge dels estereotips i rols en funció del sexe, l'orientació sexual, la identitat o l'expressió de gènere. Aquest principi es correspon amb el vector del currículum "Perspectiva de gènere i coeducació".

Per desplegar aquest vector en les actuacions dels centres educatius es poden trobar recursos al web [Nou currículum: els sis vectors](#), a l'apartat [Coeducació i perspectiva de gènere](#) i en el document d'organització i gestió del centre "Acompanyament a l'alumnat".

6 Normativa aplicable (concreció i desenvolupament del currículum de l'educació bàsica: educació secundària obligatòria (ESO))

- [Llei orgànica 3/2020](#), de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (BOE núm. 340, de 30.12.2022)
- [Llei 1/2015](#), de 5 de febrer, del règim especial d'Aran (DOGC núm. 6810A, de 13.2.2015)
- [Llei 35/2010](#), d'1 d'octubre, de l'occità, aranès a l'Aran (DOGC núm. 5745, de 29.10.2010)
- [Llei 12/2009](#), del 10 de juliol, d'educació (DOGC núm. 5422, de 16.7.2009)
- [Llei 1/1998](#), de 7 de gener, de política lingüística (DOGC núm. 2553, de 9.1.1998)
- [Decret 91/2024](#), de 14 de maig, del règim lingüístic del sistema educatiu no universitari (DOGC núm. 9164, de 16.5.2024)
- [Decret 102/2010](#), de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius (DOGC núm. 5685, de 5.8.2010)

Currículum d'ESO

- [Reial decret 217/2022](#), de 29 de març, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'educació secundària obligatòria (BOE núm. 76, de 30.3.2022)
- [Decret 175/2022](#), de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica (DOGC núm. 8762, de 29.9.2022)
- [Resolució ENS/1432/2013](#), de 27 de juny, relativa a les matèries d'educació secundària obligatòria i batxillerat dels centres educatius que es poden cursar en la modalitat d'educació no presencial (DOGC núm. 6409, de 3.7.2013)
- [Resolució ENS/1252/2014](#), de 30 de maig, per la qual es modifica la Resolució ENS/1432/2013, de 27 de juny, relativa a les matèries d'educació secundària obligatòria i batxillerat dels centres educatius que es poden cursar en la modalitat d'educació no presencial (DOGC núm. 6639, de 6.6.2014)

Orientació, acció tutorial i atenció als alumnes

- [Decret 150/2017](#), de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu (DOGC núm. 7477, de 19.10.2017)
- [Decret 279/2006](#), de 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya (DOGC núm. 4670, de 6.7.2006)
- [Decret 299/1997](#), de 25 de novembre, sobre l'atenció educativa a l'alumnat amb necessitats educatives especials (DOGC núm. 2528, de 28.11.1997)
- [Resolució ENS/1544/2013](#), de 10 de juliol, de l'atenció educativa a l'alumnat amb trastorns de l'aprenentatge (DOGC núm. 6419, de 17.7.2013)
- [Resolució ENS/1543/2013](#), de 10 de juliol, de l'atenció educativa a l'alumnat amb altes capacitats (DOGC núm. 6419, de 17.7.2013)
- [Resolució EDU/3445/2009](#), de 2 de desembre, per la qual es regula la convocatòria anual de les proves per a l'obtenció del títol de graduat en educació secundària obligatòria per a l'alumnat que no l'hagi obtingut en finalitzar l'etapa esmentada (DOGC núm. 5523, de 10.12.2009)
- [Ordre EDU/520/2011](#), de 7 de març, per la qual es modifica l'ordre EDU/1603/3209, de 10 de juny, per la qual s'estableixen equivalències amb els títols de graduat en educació secundària obligatòria i de batxiller regulats en la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (BOE núm. 62, de 14.3.2011)
- [Ordre EDU/1603/2009](#), de 10 de juny, per la qual s'estableixen equivalències amb els títols de graduat en educació secundària obligatòria i de batxiller regulats en la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (BOE núm. 146, de 17.6.2009)

A més de les disposicions publicades al DOGC, a l'apartat Currículum i Orientació> [Normativa](#) del web de la XTEC, estan disponibles totes les circulars i orientacions curriculars d'avaluació de l'educació secundària obligatòria.